

www.musavat.com

MUSAVAT

**Ölkədə əhali
sürətlə qocalır,
uşaqlar
artmır**

yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 14 noyabr 2025-ci il Cümə № 206 (8816) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Gündəlik qəzetlər həftəliyə keçir

Elektron mediaya ayrılan maliyyənin məbləği işə artırıldı

yazısı səh.3-də

Yeni vəzifəyə təyin edilənlər işə başladılar

yazısı səh.3-də

Bakıdakı sıxlıq dövlətin müzakirəsində

yazısı səh.4-də

Bakı meri bu qədər maaş alır

yazısı səh.3-də

Nazir məktəblərin bağlanmasından danışdı

yazısı səh.4-də

YAP Səyyad Arandan narazıdır?

yazısı səh.5-də

İcra başçıları üçün çətin sınaq - 4 mühüm tələb

yazısı səh.7-də

Türkiyə 20 şəhidini qarşılayır

yazısı səh.10-da

Trampın oğlunun İrəvana getməməsinin pərdəarxası məqamları

yazısı səh.8-də

Bəzi universitetlərin məqsədi təhsil vermək yox, pul qazanmaqdır

yazısı səh.13-də

Diş həkimlərinin total yoxlanması - təhlükə, yoxsa...

yazısı səh.13-də

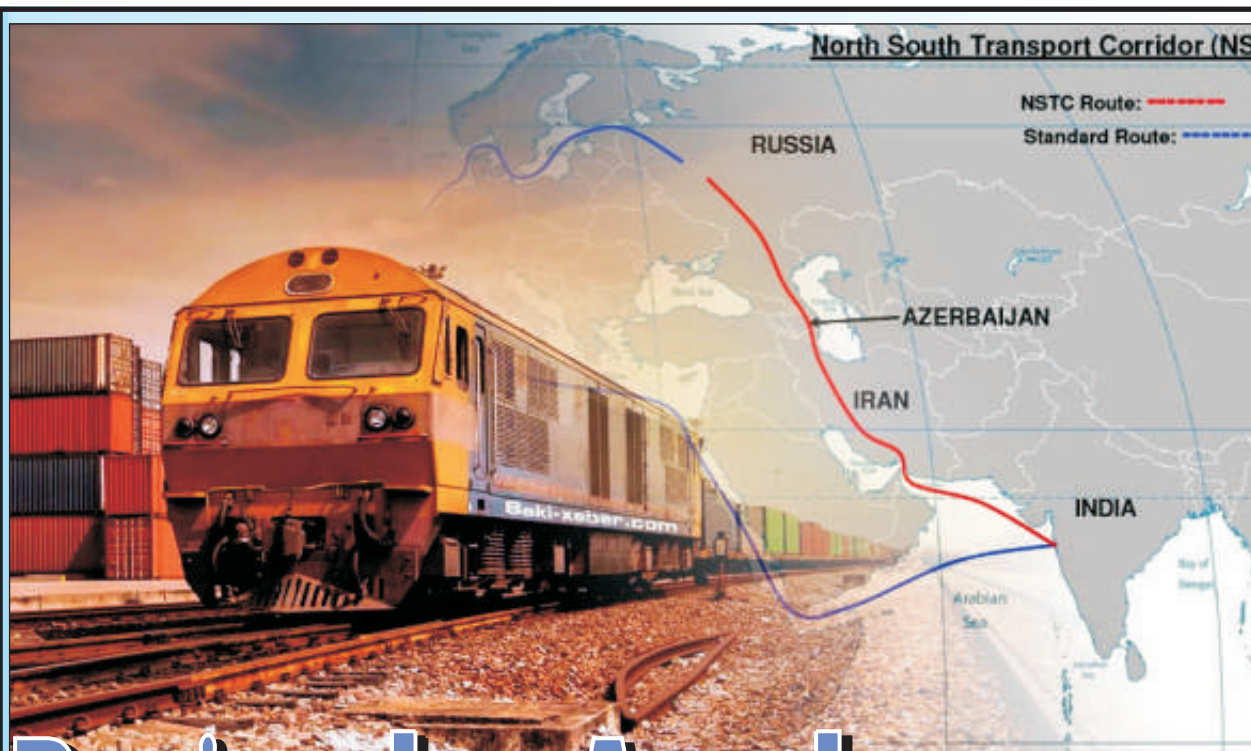
Kinoya büdcədən pul verilmədi-tanınmışların etirazı

yazısı səh.14-də

NAXÇIVANDA HAKİMİYYƏT DƏYİŞİKLİYİNİN ƏSAS SİRRİ

Fuad Nəcəfli 27 il Vasif Talibovun qaydaları ilə idarə olunmuş muxtar respublikada müasir çağırışlara uyğun idarəçilik sistemi qura bilməyib; sabiq səlahiyyətli nümayəndə korrupsiya və dövlət əmlakını talamaqda ittiham oluna bilər - təfərrüat

yazısı səh.5-də

Rusiyadan Azərbaycana qarşı qərar

Şimal qonşu ölkəmizdən yan keçməklə Şimal-Cənub dəhlizi vasitəsilə İrana yük daşımalarına başlayıb və bunu NATO ilə bəhanə gətirir; Bakı-Moskva arasında indi də logistika böhranı?

yazısı səh.6-da

**Pənah Hüseyn
açıqladı: İsa
Qəmbər-Etibar
Məmmədov
razılaşmasını
kim pozub?**

yazısı səh.11-də

**Polad
Bülbüloğluna
qarşı şok
Rusiya
ittihamı**

yazısı səh.11-də

**Moskvə
Paşinyanın məxfi
danışqlarını
necə dinləyib -
sensasion
detallar**

yazısı səh.9-da

“Bir canım var, o da vətənə qurban olsun”- Fuad Nəcəfli

“Nəinki Naxçıvan, mən bütöv Azərbaycanımızın vurğunu-yam. Bir canım var, o da bu vətənə qurban olsun. Allah cənab Prezidentimizin canını sağ etsin, onu qorusun”. Teleqram-a açıqlama verən Fuad Nəcəfli belə deyib.

Fuad Nəcəfli həmçinin vəzifədən azad olunmasına səbəb kimi mətbuatda yayılan xəbərlərə də münasibətini açıqlayıb: “Sizin peşə yolunuz şərəfli yoldur. Araşdırma etmək mümkündür və bu, sizin hüququnuzdur. Mənim nəyləse bağlı açıqlama verməyim subyektiv olar. Siz isə obyektiv olmalısınız. Bütün peşəkar insanlara salam deyirəm”.

O, Naxçıvandan Bakıya qayıdan zaman təyyarədə çəkilərək sosial şəbəkələrdə yayılan fotosundan da danışır: “Naxçıvana uçan təyyarələrin biznes sinfi olmur. Bir salon olur və fotoda mən gözləmə zalında deyil, təyyarədəyəm”.

Qeyd edək ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli iki gün əvvəl vəzifəsindən azad olunub.

XİN-dən saxlanılan tələbələrə bağlı açıqlama

Moldovada pasportları əllərindən alınan 34 azərbaycanlı tələbə aeroportda saxlanılıb. Bu barədə həmin şəxslərin birinin valideyni mediaya məlumat verib.

Məsələ ilə bağlı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyindən (XİN) Moldovadakı səfirliyimizin hadisə ilə bağlı məlumatlı olduğu bildirilib: “Qeyd edilən gənclərə hər bir dəstək göstərilir. Onların universitetə qəbul sənədləri qaydasında olmadığı üçün Moldova tərəfi Ukraynaya buraxmayıb. Tələbələr ölkəmizə geri qaytarılacaq”.

Məktəblər yeni iş rejiminə keçəcək

“Azərbaycan təhsilinin ən problematik hissəsi ibtidai təhsildir. Yeni ibtidai təhsili düzəltmədən, orta, tam orta, peşə və ya ali təhsili düzəltmək olmur. Çünki fundamentsiz ev tikmək olmur”.

Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev Milli Məclisin Aqrar siyasət, Ailə, qadın və uşaq məsələləri, Elm və təhsil komitələrinin birgə iclasında “2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı bildirib.

“Ona görə də təxminən 40-50% uşaq artıq ibtidai təhsildən sonra təhsilini davam etdirməkdə çətinlik çəkir. İbtidai təhsilin içinə girib düzəltmək lazımdır.

Sertifikatlaşdırmaya yanaşmamız budur ki, müəllimlik saathesabı, yarımştat, hərdənbir məktəbə gəlib dərslər demək işindən daimi iş rejiminə keçsin. Bunu istəyən müəllimlər üçün tətbiq ediləcək, heç kəs heç kəsi buna məcbur etməyəcək. Tamamilə rəqabətli, yüksək əməkhaqqı olacaq və daimi ştatda olan müəllimin dərslər yükü 18 saat olacaq. Yerdə qalan saat hissələrində isə təhsilə aid digər işlərlə məşğul olacaq. Hansı müəllim istəsə ki, yüksək əməkhaqqı ilə işləsin, onlar üçün tətbiq olunacaq. Yalnız bu müəllimlər sertifikatıdan yüksək bal toplayanlar arasından seçiləcək. İstəməsələr, saathesabı sistemlə davam edə bilərlər”, - nazir qeyd edib.

Sabahdan istilik mövsümü başlayır

Ölkədə istilik mövsümü bu il də noyabrın 15-dən başlayacaq.

Həmin gündən paytaxtdakı yaşayış binaları, sosial obyektlər və dövlət müəssisələri istiliklə təmin ediləcək. Hazırda istiliyin verilməsi ilə bağlı hazırlıq işlərini davam etdirilir. Cəmiyyətin maraqlandıran məsələlərdən biri də bu işlərin hansı mərhələdə olması və noyabrın 15-dən sonra ümumilikdə neçə

məntəqəyə istilik veriləcəyi ilə bağlıdır.

Bəs hazırda hazırlıq işləri hansı mərhələdədir?

Mövzu ilə bağlı açıqlama verən “Azəristiliktəchizat” ASC-nin mətbuat katibi Elvin Bəşqalı bildirib ki, istilik sistemlərinin sazlanması və sınaq işləri yekunlaşmaq üzrədir: “Noyabrın 15-dən ölkə üzrə istilik mövsümü başlayır. Hazırda istilik sistemlərinin sazlanması və sınaq işləri yekunlaşmaq üzrədir. Bu il ölkədə təxminən 3800 yaşayış binası, 449 təhsil müəssisəsi, 152 səhiyyə obyekti və 2500 sosial-təsərrüfat təyinatlı bina istiliklə təmin ediləcək.

İstilik sistemlərinin təhlükəsiz və fasiləsiz fəaliyyəti üçün “Azəristiliktəchizat” ASC tərəfindən avadanlıqların texniki baxışı, nasos və qazanxana avadanlıqlarının sınaqdan keçirilməsi həyata keçirilib”.

İstilik sistemlərinin təhlükəsiz və fasiləsiz fəaliyyəti üçün “Azəristiliktəchizat” ASC tərəfindən avadanlıqların texniki baxışı, nasos və qazanxana avadanlıqlarının sınaqdan keçirilməsi həyata keçirilib”.

Pornoqrafik məzmunlu videolar satan şəxslər saxlanıldı

Daxili İşlər Nazirliyinin Kibercinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsinin əməkdaşları Telegram sosial şəbəkəsində fəaliyyət göstərən anonim kanallarda azyaşlılara məxsus pornoqrafik məzmunlu videomaterialların yayılması və onlayn yolla satılması hallarına qarşı əməliyyatlar keçirib.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinə bildirilib.

Məlumatla görə, tədbir zamanı həmin kanalların adamları - şərti adları Arif Muradov və Fərid Süleymanov olan iki nəfər kiberpolis tərəfindən saxlanılıb.

Araşdırma zamanı məlum olub ki, saxlanılanlar Telegram sosial şəbəkəsində kanallar yaradaraq, həmin profilərdə azyaşlıların iştirakı ilə çəkilmiş videomaterialların paylaşılmasını və onlayn satışını həyata keçiriblər.

Saxlanılan şəxslər pornoqrafik videoları satarkən müxtəlif insanların adına olan bank kartlarından istifadə ediblər. Onlar kartlarda toplanan pul vəsaitlərini sonradan nağdlaşdırıblar. Aşkar olunan faktlarla bağlı araşdırmalar davam etdirilir.

Bir daha sosial şəbəkə istifadəçilərinin nəzərinə çatdırırıq ki, azyaşlıların iştirakı ilə qeydə alınan və cəmiyyətdə mövcud olan etik-davranış qaydalarına zidd hərəkətləri özündə əks etdirən videogörüntülərin yayımı və satışı cinayət məsuliyyəti yaradır.

Bu məzmunlu videoların yayımı və satışına qarşı əməliyyat-texniki tədbirlər davam etdirilir.

Təqaüdə göndərilən general yenidən xidmətə qayıtdı

Dövlət Sərhəd Xidməti Akademiyasının keçmiş rəisi əvəzi general-mayor Faiq Məmmədov yeni vəzifəyə təyinat alıb.

Gününsəsi.info-ya istinadən xəbər verir ki, Faiq Məmmədov DSX rəisi general-polkovnik Elçin Quliyevin müşaviri vəzifəsinə təyinat alıb.

Xatırladaq ki, Faiq Məmmədov akademiya-dan çıxarıldıqdan bir müddət sonra DSX aparatında çalışsa da, sonradan təqaüdə göndərilmişdi.

Sabiq hakimin cəzası 9 ildən 6 ilə endirildi

Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin hakimi olmuş İlyas Mahmudovun barəsində olan kasasiya şikayətinə baxılıb.

Ali Məhkəmədə hakim İlqar Qılıcoy sərəliyi ilə keçirilən prosesdə qərar elan edilib.

Qərara görə, kasasiya şikayəti qismən təmin edilib. İlyas Mahmudovun cəzası 9 ildən 6 ilə endirilib. Qeyd edək ki, Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə İlyas Mahmudov 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, 2008-2019-cu illərdə Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin hakimi vəzifəsində işləmiş İlyas Mahmudov Cinayət Məcəlləsinin 295.1 (bilə-bilə ədalətsiz hökm, qətnamə, qərardad və ya qərardad çıxarma), 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 311.3.2 (təkrar rüşvət alma) və 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə ittiham elan edilib.

2008-ci ildən isə Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin hakimi idi.

Bakıda arvadına üç şillə vuran kişi cərimələndi

Bakıda kişi arvadına üç şillə vurduğu üçün cərimələndi.

Oxu.az xəbər verir ki, hadisə paytaxtın Nərimanov rayonu ərazisində baş verib. Bakı şəhər sakini, 1992-ci il təvəllüdlü Şahin Məmmədov (adı və soyadı şərtidir) 2013-cü ildə ailə qurub və birgə nikahdan iki övladları dünyaya gəlib.

Bir müddət əvvəl həyat yoldaşı Şahinin ona xəyanət etməsindən şübhələnib və aralarında mübahisə yaranıb.

Mübahisədən sonra Şahin evdə çörək yeyərkən arvadına suallar verib. Ondan küsən arvadı isə ona cavab verməyib və stoldan duraraq yataq otağına gedib. Şahin əsəbiləşərək onun arxasınca yataq otağına keçib və mübahisə davam edib. Mübahisə nəticəsində Şahin həyat yoldaşına üç şillə vurub.

Qadın şəhər saatlarında polise müraciət edib. Hadisə yerinə polis əməkdaşları gəliblər və Şahin saxlanılıb.

Faktla bağlı cinayət işi başlanıb və iş məhkəməyə göndərilib.

Nərimanov Rayon Məhkəməsinin hökmü ilə Ş.Məmmədov 1000 (min) manat cərimə edilib.

Medianın İnkişafı Agentliyi (MEDİA) çap mediası subyektlərinə dəstək üçün müsabiqə elan edib. MEDİA-dan verilən məlumata görə, Media Reyestrinə daxil edilmiş ictimai-siyasi qəzetlər müsabiqədə iştirak edə bilərlər. Müsabiqədə iştirak etmək üçün müraciət və ona əlavə edilən sənədlər elektron formada mib.media.gov.az portalı vasitəsilə Medianın İnkişafı Agentliyinə təqdim edilir.

Müsabiqənin yekununda qalib elan edilmiş qəzet redaksiyaları ilə agentlik arasında maliyyə yardımının göstərilməsinə dair müqavilə imzalanır və 6 (altı) ay müddətində qüvvədə olur.

Agentlik tərəfindən qəzetlərin həftədə bir nömrəsinin çapına maliyyə yardımı göstərilir və bu məqsədlə onlara aylıq 5000 (beş min) manat məbləğində vəsait ödənilir, qəzetin eyniadlı veb-saytına isə aylıq 3000 manat (əsaslı yenilənmə niyyəti ifadə edilmişdirsə, ilk ay 5000 manat olmaqla) məbləğində maliyyə yardımı göstərilir. Qeyd edək ki, müsabiqəyə 26 noyabr 2025-ci il saat 18:00-dək müraciət etmək mümkündür.

Medianın İnkişafı Agentliyinin (MEDİA) İcraçı direktorunun müavini Natiq Məmmədli AZƏRTAC-a müsahibəsində deyib ki, dünyanın qlobal media ekosisteminə də cərəyan edən proseslər Azərbaycan mediasından da

Gündəlik qəzetlər həftəliyə keçir

Elektron mediaya ayrılan maliyyənin məbləği isə artırıldı

yan keçmir, əksinə, onun peşəkar fəaliyyətinə birbaşa təsir göstərir: "Bu baxımdan bizim yanaşmamız da milli informasiya resurslarımızın daha da güclənməsi, yerli və beynəlxalq rəqabətdə etibarlı mənbə kimi mövqeyinin qorunub saxlanmasına dəstək verməkdir. Süni intellekt əsaslı texnologiyaların tətbiqi, rəqəmsal platformaların funksionallığının getdikcə artması Azərbaycan mediasının da bu istiqamətdə uyğun fəaliyyətini tələb edir. Ona görə də çap və onlayn media subyektlərinə müsabiqəli maliyyə yardımının göstərilməsinə dair yeni yanaşmanın tət-

biq edilməsi zəruri idi. Yeni qaydalara görə veb-saytlara ayrılan maliyyə vəsaitinin həcmi artırılıb, bu da öz növbəsində minimum işçi sayının, eyni zamanda jurnalistlər üçün minimum əməkhaqqının artırılması ilə müşayiət olunmalıdır. Göründüyü kimi, dövlətin maliyyə dəstəyi bir tərəfdən medianın rəqəmsal mühitə integrasiyasını, rəqabətə davamlılığını dəstəkləməklə yanaşı, digər tərəfdən jurnalistin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsini də prioritet hesab edir".

Onun sözlərinə görə, ənənəvi mediamızın mühüm elementi olan qəzetlərə də

ümumi yanaşma tətbiq edilərək onların hamısının yalnız həftədə bir nömrəsinin maliyyələşdirilməsi prinsipi əsas götürülüb: "Hesab edirik ki, qəzet redaksiyalarımız getdikcə bahalaşan mətbəə, kağız və bu qəbildən olan müxtəlif texniki xərclərini optimallaşdırmalı, yeni reallıqlara uyğunlaşaraq rəqəmsal platformalarda öz yerlərini möhkəmləndirməlidir. Aydın məsələdir ki, bu, media idarəetməsinin yenilənməsi, materialların yazı və təqdimat formalarının təkmilləşdirilməsi və s. kimi çoxtərəfli, lakin medianın gələcəyi ilə bağlı həyati əhəmiyyətli yaradıcı məsələdir".

❑ "Yeni Müsavat"

Yeni vəzifəyə təyin edilənlər işə başladılar

Noyabrın 13-də Prezident Administrasiyasının rəhbəri Samir Nuriyev Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi vəzifəsinə təyin olunmuş Ceyhun Cəlilovu muxtar respublikanın ictimaiyyətinə təqdim edib.

Azərbaycan Prezidentinin noyabrın 12-də yeni təyinatlarla əlaqədar qəbulda səsləndirdiyi fikirlərə toxunan Prezident Administrasiyasının rəhbəri dövlətimizin başçısının xalqa xidməti, təvazökarlığı, vəzifə borcuna məsuliyyətli yanaşmanı əsas iş prinsipləri hesab etdiyini və hər bir məmurun öz fəaliyyətində bu prinsipləri rəhbər tutmalı olduğunu deyib.

Samir Nuriyev Azərbaycan Prezidentinin tapşırıq və tövsiyələrini muxtar respublikanın yeni rəhbərliyinə çatdıraraq dövlətimizin başçısının göstərdiyi etimadın doğruladacağına ümid etdiyini bildirib.

Prezidentin sərəncamı ilə Göyçay Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin olunan Orxan Mürsəlov da Prezidentin köməkçisi - Ərazi-təşkilat məsələləri şöbəsinin müdiri Zeynal Nağdəliyev tərəfindən rayon ictimaiyyətinin nümayəndələrinin iştirakı ilə kollektivə təqdim olunub.

Prezidentin sərəncamı ilə Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin olunan Elşən Həsənlı da rayon ictimaiyyətinin nümayəndələrinin iştirakı ilə kollektivə təqdim olunub. Təqdimatda Zeynal Nağdəliyev çıxış edib və dövlət başçısının tapşırıq və tövsiyələrini çatdırıb. Elşən Həsənlı ona göstərilən etimada görə minnətdarlıq edib.

Tahir Rzayev

Dövlət qurumlarında lazımsız ştatlar ləğv olunur

"Maliyyə Nazirliyinin təşəbbüsü ilə müəyyən lazımsız ştatların ləğv olunması zərurətə çevrilib. Bu, təqdirləniyyəkdir. Amma bu düşünülmüş şəkildə həyata keçirilməlidir. Burada müəyyən problemlər var".

Bunu Milli Məclisdə "2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı parlamentin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzayev deyib.

O bildirib ki, Qarabağ Regional Mədəniyyət İdarəsinin bir avtobusu yoxdur: "10 rayonu təmsil edir. Bu adamlar əsgərlə görüşə gedirlər, musiqi alətlərini hara qoysunlar? Oxuyanlar, çalğıçılar nə ilə gedib-gəlsinlər? Bunun üçün diqqət, qayğı lazımdır. Xadimə, gözətçi və s. ştatı ləğv etmək asandır. Ancaq onlara çörək vermək lazımdır. Minlərlə belə ştatlar ləğv edilib. Haradasa bir dövlət məmuru özünə iş yeri ağır, ora milyonlarla vəsait qoyur. Bu, büdcəyə qənaət deyil, ziyan vurmaqdır. Belə məsələlər gündəmə gətirilib lazımi tədbirlər görülməlidir. Biz büdcəyə nəzarətdən danışıq. Bir də görürsən bir nazir, nazir müavini, icra başçısı saxlandı, ortalığa milyonlarla vəsaiti, villası, obyektləri qoyuldu. Bunlar haradandı, haradan oğurlayıb? Bu, rüşvət deyil. Bir çox hallarda maliyyə sənədlərinin saxtalaşdırılmasıdır. Layihələr, tenderlər var ki, onların başdangetdi həllidir. Büdcəyə qəsd, dövlətə, xalqa qəsdidir. Hər birimiz bu sahədə mübarizəmizi aparmalıyıq".

Eldar Əzizov

Bakı meri bu nə qədər maaş alır

İcra başçıların maaşları inzibati-ərazi vahidləri üzrə belədir:

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı - 7650 manat.
Gəncə, Sumqayıt şəhərlərinin icra başçıları - 5625 manat.
Əhalisi 100 mindən çox olan rayonlar - 4587,5 manat (Abşeron, Masallı, Şəmkir və s.)

Əhalisi 50-100 min arası olan rayonlar - 4225 manat (Ucar, Lerik, Beyləqan və s.)

Əhalisi 50 minə kimi olan rayonlar - 3837,5 manat (Xızı, Səderək, Daşkəsən və s.)

Bu məbləğdən 14% gəlir vergisi, 3% DSMF, 2% tibbi sığorta, 0,5% işsizlik sığortası, bir də YAP-a üzvlük haqqı tutulur". Bunu iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri yazıb.

Bu maaşlar 1 mart 2022-ci ildən sonra artıb, həmin tarixdən icra başçıların əsas maaşına, 1,5 misli əlavə verilir: "Məsələn, 2022-ci ilə qədər Bakı şəhəri icra başçısının maaşı cəmi 3060 manat idi. Məmləkətdə ərazi və əhalisi böyük olmayan Xızı rayonu var, 2012-ci ildən həmin rayonun icra başçısı eyni insandır. Bu məmur 2012-ci ildən 2022-ci ilə qədər ayda, bütün vergiləri çıxandan sonra 1700 manata yaxın maaş almış, indi bütün ödənişləri çıxandan sonra 3000 manat civarında maaş alır. Bu məmur 10 il 1700 manat, son 3 ildə isə 3000 manat maaşa necə dolanıb, yaşadığı ev, sürdüyü maşın bu gəlirə uyğundurmu?!"

Ekspert bildirib ki, Azərbaycanda icra başçıları institutu köhnəlib: "Yerli özünüidare institutları güclənməli, seçilmiş rayon-şəhər bələdiyyə sədrlərinin səlahiyyəti, ən başlıcası isə, məsuliyyəti artırılmalıdır ki, vətəndaşa xidmət etməyi öyrənsinlər, mərkəzdən gələn qeyri-qanuni tapşırıqları deyil də, seçicinin gözləntilərini yerinə yetirsinlər..."

Azərbaycanın əhali strukturu son 10 ildə nəzərəcarpaq dərəcədə dəyişib.

Məlumata görə, Hesabla-

ma Palatasının təqdim etdiyi yeni rəqəmlər ölkədə yaşlanma prosesinin sürətləndiyini göstərir. (Modern.az)

Ölkədə əhali sürətlə qocalır, uşaqlar artmır

Məlumata görə, əmək qabiliyyətli yaşda olan (20-64 yaş) hər 100 nəfərə düşən yaşlıların (65+) sayı davamlı olaraq yüksəlir:

2021-ci il - 12,7 nəfər

2022-ci il - 13,6 nəfər

2023-cü il - 14,7 nəfər

2024-cü il - 16 nəfər

Bu, o deməkdir ki, Azərbaycanın əhalisində yaşlıların yükü artır və pensiya sistemində düşən təzyiq daha da güclənir.

Müqayisə üçün 2025-ci ildə bu göstərici Türkiyədə 17,3, Polşada 36,4, Çexiyada 37,1, Estoniyada 39,2 nəfər olacaq. Azərbaycan Avropa ölkələrinə nisbətən hələ də gənc ölkə sayılsa da, artım tempi onlardan geri qalmır və tendensiya çox sürətlidir.

Hesabat göstərir ki, son 10 ildə ümumi əhali 6,8% artıb, amma eyni dövrdə 0-19 yaş aralığındakı insanların sayı artmayıb, əksinə payı 30%-dən 28,2%-ə düşüb. 65+ yaşlıların

sayı isə tam 77,4% artıb.

Bu dəyişikliklər açıq şəkildə ölkədə uşaq doğumunun azalmasını, gənc ailələrin sayının azalmasını göstərir.

Statistika da bunu təsdiqləyir. Yeni doğulan uşaqların sayı 38,5% azalıb, nikahların sayı 27,1% azalıb, boşanmalar isə 68,9% artıb.

Yaşlı əhali qrupu genişləndikcə pensiya sistemi üzərindəki yük də artır. Rəsmi məlumatlara görə, 2024 və 2025-ci illərin müxtəlif dövrlərində pensiyaçıların təxminən 70 faizi 65 yaşdan yuxarı şəxslərdən ibarət olub. Bu isə növbəti illərdə pensiya xərclərinin artacağını və dövlət büdcəsinə əlavə təzyiq göstərəcəyini deməyə əsas verir.

Demoqrafik strukturda yaşlanma prosesinin sürətlənməsi uzunmüddətli dövrdə əmək bazarına, sosial təminat sistemində və pensiya siyasətində yenidən baxılmasını tələb edə bilər.

Nazir məktəblərin bağlanmasından danışdı

Emin Əmrullayev:
 “Biz buna “ixtisar” deyil, “səmərəlilik” yanaşması deyirik”

Tələbə kreditləri ilə bağlı ya daha çox tələbəyə yalnız təhsil haqqını ödəməklə yardım edirik, ya da daha az tələbəyə həm təhsil, həm də yaşayış xərclərini qarşılamaqla dəstək verə bilərik. Burada əsas məsələ balanslı yanaşmadır.

Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev parlamentin bir neçə komitəsinin ortaq iclasında “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı bildirib.

Nazir məktəblərin ixtisarından da danışdı. O bildirdi ki, məktəblərin ixtisarı davam edəcək: “Biz buna “ixtisar” deyil, “səmərəlilik” yanaşması deyirik. Çünki 5-10 nəfərlə fəaliyyət göstərən məktəblərdə keyfiyyətli təhsilin təmin olunması real deyil. Məsələn, bir məktəbdə 10 şagird varsa, hər sinifdə 2 nəfədirsə, o uşaqlara musiqi dərində xor öyrətmək, idman, qrup oyunu və sosiallaşma bacarığı aşılamaq mümkün deyil. Belə bir məktəbdən məzun olan şagirdin neçə dostu olacaq? Bu onların gələcək həyatına necə təsir edəcək?”

Bizim əsas məqsədimiz daha çox iş yerini qorumaq yox, daha keyfiyyətli təhsil təmin etməkdir. Bir sinif üçün istər 1 uşaq olsun, istər 40 dövlət büdcəsindən orta hesabla 20-25 min manat xərc tələb olunur. Biz bu uşaqları daha yaxşı şəraitli məktəblərə yönləndirərək keyfiyyəti artırmaqla bilərik”.

Emin Əmrullayev əlavə edib ki, Qarabağ məktəbləri ilə bağlı məsələ mürəkkəbdir: “Bu, mərkəzləşdirilmiş bir prosesdir. Təbii ki, Böyük Qayıdış prosesi daxilində açılan hər bir məktəb bizim üçün böyük sevincdir. Lakin texniki tərəfdən çətinliklər də mövcuddur. Ağdamda, məsələn, bir nömrəli məktəb varsa, əvvəlki məktəb bağlanmalıdır. İki eyni adda məktəb ola bilməz. Biz istəyirik ki, bu keçid mərhələsi tədricən və ağrısız şəkildə həyata keçirilsin. Bilirik ki, bu qərarlar insanların həyatına birbaşa təsir edir, amma imkanlar daxilində maksimum səmərəli və düzgün qərarlar verməyə çalışırıq. Sevindirici hal odur ki, bu prosesdə məktəblər bağlanmır, sadəcə, yerdəyişmə olur. Ola bilər ki, kimsə köçmək istəmir, lakin ümumilikdə baxanda, nəticədə müəllimlərin iş sayı azalmır, əksinə, artır”.

Bu gün ölkəmiz üçün problemli mövzulardan birinin regionlardan paytaxta kütləvi axınıdır. Doğrudur, bu problemin yaranmasının ən azı 35 illik tarixi var. 80-lərin sonunda Ermənistandan qovulmuş 250 min insanın Bakıya yerləşməsi, 90-ların əvvəlində işğal edilmiş ərazilərdən didərgin salınan məcburi köçkünlərin də 90 faizinin Bakı-Abşeron zonasında məskunlaşması bu problemin əsasını qoydu. Amma son illər rayonlardan axının güclənməsi paytaxtda nəzərəcarpacaq əhali və nəqliyyat sıxlığı yaradıb.

“Bölgələrdə əlbəttə ki, məşğulluqla bağlı məsələlər əsas prioritetlərdən biridir. Azərbaycanda bütövlükdə məşğulluqla bağlı son illər ərzində çox böyük islahatlar aparılıb, işsizliyin səviyyəsi aşağı düşüb. Ancaq o da həqiqətdir ki, bu gün hələ də bölgələrdən Bakıya, böyük şəhərlərə miqrasiya meyilləri mövcuddur”. Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 12-də yeni icra başçıları ilə görüşündə belə deyib.

Dövlət başçısı onu da deyib ki, Bakıya axının müxtəlif səbəbləri var:

“Miqrasiyanın, kəndlərdən şəhərlərə axının mövcud olması təkcə bizim ölkə üçün xas deyil, inkişaf etmiş ölkələrdə də bu var. Təbii ki, böyük şəhərlərdə imkanlar da genişdir, yaşayış səviyyəsi də daha yüksəkdir. Bütün bunlar başa düşüləndir. Ancaq bölgələrdən şəhərlərə miqrasiyanın səbəblərindən biri də işsizlikdir. Bölgələrdə insanları işlə təmin etmək üçün indi dövlət müxtəlif addımlar atır, müəssisələr yaradılır, sahibkarlara güzəştli kreditlər verilir, özünüməşğulluq proqramı uğurla icra edilir. Artıq on minlərlə insan bu proqramla əhatə olunub. Ona görə yerlərdəki rəhbərlərdən də tələbim odur ki, iş yerlərinin yaradılmasına çalışsınlar, iş adamlarına şərait yaratsınlar. Təbii ki, onlara dəstək vermək lazımdır. Çünki yerli istehsalın inkişafı həm məşğulluq məsələlərini təmin edir, eyni zamanda, yerli istehsalı da gücləndirir. Kənd təsərrüfatı və turizmle bağlı son müddət ərzində dövlət xətti ilə bir çox önəmli addımlar atılmışdır. Bunu daha da genişləndirmək lazımdır. Xüsusilə turizm üçün cəlbedici olan bölgələrdə bu, iqtisadiyyatın, bölgə iqtisadiyyatının kənd təsərrüfatı ilə birlikdə əsas amilini təşkil etməlidir”.

Ekspertlər hesab edir ki, qeyd olunan problemlərin, xüsusilə də bölgələrdən paytaxta miqrasiya probleminin

artıq ən yüksək səviyyədə dirlə gətirilməsi və verilən tapşırıqlar problemin tədricən həllinə gətirib çıxarmalıdır. Prezidentin göstərişləri təbii ki, təkcə qəbuldakı başçılara aid deyildi, bütün rayonların

qədəri Abşeron yarmadasında və xüsusilə də Bakı şəhərində istifadə olunur ki, bu da ildən-ilə şəhərdə sıxlığı daha da artır, avtomobil tıxaclarının daha da böyüməsinə səbəb olur”.

“Son 5-6 ildə işdən çıxarılıb həbs edilən 9 icra başçısının biznes imperiyası insanların gözünü qamaşdırır. Bunlar öz biznes imperiyalarını nəyin hesabına qura bilirlər? Təbii ki, ilk növbədə sahibkarların hesabına. Bu o sahibkardır ki, rayonda iş yeri açmaq, rayonun iqtisadiyyatına töhfə vermək istəyir. Lakin təəssüflər olsun ki, sahibkarın yaratdığı biznesi gören kimi, icra başçıları onlarla “şərik” olmağa

Bakıdakı sıxlıq

dövlətin müzakirəsində

Sabiq nazir: “Prezident bu məsələləri təsadüfən qaldırmadı”

rəhbərlərinə aid idi.

“Ekonomiks” Beynəlxalq İqtisadi Araşdırma-lar İctimai Birliyinin sədri, sabiq maliyyə naziri Fikrət Yusifov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, yeni təyin olunan icra başçıları qəbul edərkən Prezidentin bu məsələləri qaldırması, əsasən də rayonlardan paytaxta miqrasiya probleminə xüsusi olaraq toxunması təsadüfi deyil: “Bakı şəhərinin və onun yerləşdiyi Abşeron yarımadasının çoxsaylı müəssisələrlə, mənzillərlə, avtomobillərlə və insanlarla hədsiz yüklənməsi bu gün hər birimizi narahat edən və getdikcə daha da dərinləşən bir problemə çevrilmişdir. Bakı şəhərində və bütövlükdə Abşeron yarımadasında yaranmış bu sıxlıq, bu ərazidə yaşayan hər bir insanın həyatına bu və ya digər formada təsir edir. İnsanlar bəzən avtomobillə 10-15 dəqiqəyə qət edilməli olan yola saatlarla vaxt itirməli olurlar. Bakı şəhərində avtomobil park etmək günü-gündən çətinləşir və s. Hər il ölkəyə orta hesabla gətirilən 90-95 min avtomobilin təqribən 90%-ə

Ekspertin sözlərinə görə, unutmayaq ki, Bakı şəhəri dəniz səviyyəsindən 28 metr aşağı səviyyədə yerləşir və bu göstəriciyə görə o dünya ölkələrinin paytaxtları arasında birinci yeri tutur: “Paytaxtımızın dəniz səviyyəsindən bu qədər aşağı olması da Bakıda atmosferin daha çox çirklənməsini və ekologiyanın korlanmasını şərtləndirən səbəblərdən biridir. Yeni təyin olunan icra başçıları qəbul edərkən dövlət başçısının rayonlardan paytaxta miqrasiya probleminə xüsusi olaraq toxunması təsadüfi deyil. İnsanlar nədən rayonlardan Bakıya, Abşeron yarımadasına axırlar? Çünki bu gün yerlərdə adi bir iş tapmaq belə olduqca çətinləşir. Yerdə iş tapa bilməyən insan bilir ki, yaşadığı rayondan fərqli olaraq onun Bakıda hər hansı bir iş tapmaq şansı olacaqdır. İnsanlar məhz buna görə ələcsiz qaldıqda mərkəzə axırlar”.

Sabiq nazir hesab edir ki, bu axının böyüməsinin əsas günhəkarlarından biri və birincisi yerlərdə icra hakimiyyətlərinin başında dayanan rəhbərlərdir:

qalxırlar. İcra başçısı sahibkara açıq şəkildə deyir ki, sən bu rayonda fəaliyyətin mənimlə şəriklikdən keçə bilməz. Sahibkar buna razı olmadıqda icra başçısı hər vaxt onun fəaliyyətini əngəlləyir ki, bu da sonda müəssisənin fəaliyyətinin dayandırılmasına və biznesin rayondan çıxıb getməsinə səbəb olur. Bax, sahibkarları bu gün regionlardan qaçırdan əsas bəla budur”.

F.Yusifovun sözlərinə görə, icra başçısı sahibkarın qarşısında durmamalı, onun qolundan tutub, dəstək verməli və minnətdar olmalıdır ki, sahibkar onun rəhbərlik etdiyi rayonda yeni iş yerləri açsın: “Çox təəssüf ki, bu gün biz bunu görə bilmirik. Nə qədər acınacaqlı olsa da bu gün yerlərdə icra hakimiyyətlərinin yerli və xarici kapitalın regiona cəlb edilməsi sahəsindəki fəaliyyəti qeyri-kafi qiymətə layiq bir səviyyədədir. Ümid edək ki, cənab Prezidentin son göstərişləri və xəbərdarlığı yerli məmurların işindəki qeyd olunan nöqsanları aradan qaldırmalarını şərtləndirəcək”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
 “Yeni Müsavat”

Naxçıvanda hakimiyyət dəyişikliyinin əsas sirri

Fuad Nəcəfli 27 il Vasif Talibovun qaydaları ilə idarə olunmuş muxtar respublikada müasir çağırışlara uyğun idarəçilik sistemi qura bilməyib; sabiq səlahiyyətli nümayəndə korrupsiya və dövlət əmlakını talamaqda ittiham oluna bilər - təfərrüat

Fuad Nəcəflinin Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi vəzifəsindən azad edilməsi əslində təəccüblü olmadı. 2 il 11 ay əvvəl - 2022-ci ilin dekabrında Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi vəzifəsinə təyin olunan Nəcəfliyə Naxçıvan Ali Məclisinin "kəndüllü" istefaya gedən sədri Vasif Talibovdan ağır miras qalmışdı.

"Naxçıvan xanı"ndan sonra muxtar respublika əhalisinin F.Nəcəfliyə gözləntiləri çox idi. Muxtar respublikada yeni idarəçilik modeli tətbiq olunması Vasif Talibovun mərkəzi hakimiyyətdən "qo-partmağa çalışdığı" regionu yenidən Bakının - mərkəzi hakimiyyətin orbitinə qaytarmağa hədəfləyirdi və buna nail olundu.

Amma son 27 ildə Vasif Talibov qaydaları ilə idarə olunmuş, beyinləri yenilikçi düşüncəyə, müstəqil təkliflərə hazır olmayan, tək adamın diktəsi ilə oturub-duran memurların çalışdığı Naxçıvanda qısa müddət ərzində qayda-qanun yaratmaq, müasir çağırışlara uyğun idarəçilik sistemi qurmaq o qədər də asan deyildi.

Ona görə ilk aylarda F.Nəcəflinin sərəşəsizliyi "Vasif Talibovun komandasının sabotajı" ilə izah edilirdi. Vasif Talibov Ali Məclisin sədri vəzifəsindən azad edildikdən sonra ona yaxın olan kadrların yeni rəhbərliklə "anlaşaraq" kreslosunu qoruya bildiyi haqda iddialar vardı.

Vəzifədə olduğu dövrdə F.Nəcəfli ilə bağlı müxtəlif şikayətlər mətbuatda geniş əks olunub. Əhali əsasən xüsusi nümayəndənin idarəçiliyindən, daha dəqiqi, sərəşəsizliyindən giley edirdilər. Bu barədə etiraz səslərini daha çox sosial şəbəkələrdə ucaldan narazı Naxçıvan camaatı ölkə rəhbərliyindən F.Nəcəflinin əvəzlənməsini də xahiş edirdi.

Vəziyyət o həddə idi ki, narazı naxçıvanlılar hətta Vasif Talibov dövrünün belə həsrətini çəkirdilər. Buna başlıca səbəb Talibovun dövründə iş yerlərinin olması, vaxtı-vaxtında məvacib almaları idi. F.Nəcəfli əslində özəl sektorda bir sıra vəzifələrdə çalışmışdı və görünür, bu təyinat da onun Naxçıvanda əhalinin sosial problemlərini həll edəcəyinə ümid yaratmışdı...

Ceyhun Cəlilov da F.Nəcəfli kimi şahbuzlu olsa da, Qərb təhsillidir. 2009-cu ildə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər ixtisası üzrə bakalavr, 2012-ci ildə

magistratura pillələrini bitirib. 2013-cü ildə Böyük Britaniyanın Esseks Universitetinin Maliyyə ixtisası üzrə magistratura səviyyəsini başa vurub, ardınca İmtiyazlı İdarəedici Mühəsiblər İnstitutunda (CIMA) Strateji idarəetmə səviyyəsi üzrə təhsilini davam etdirib.

Yeni səlahiyyətli nümayəndə İqtisadi İnkişaf Nazirliyində və "BP Caspian" şirkətində müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. 2023-cü ildə muxtar respublikanın əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri təyin olunub. 2024-cü ilin aprelindən isə muxtar respublikanın baş naziri təyin edilib.

Belə görünür ki, F.Nəcəfli keçid dövrü üçün idarəçilik missiyasını başa vurdu və bundan sonra muxtar respublikada yeni idarəetmə zərurəti yaranıb. Nəzər alsaq ki, Zəngəzur dəhlizi səbəbindən Naxçıvanda beynəlxalq gündəmi bilən daha savadlı rəhbərə ehtiyac var. Üstəlik, Naxçıvan Muxtar Respublikasının statusunun ləğvi də aktuallığını qoruyur.

Naxçıvan proseslərinin izləyən araşdırmaçı jurnalist, siyasi şərhçi Heydər Oğuz iddia edir ki, F.Nəcəfli korrupsiya və dövlət əmlakını talamaqda ittiham olunur: "Belə ki, vəzifəyə yeni təyin olunduqdan bir müddət son-

ra onun fəaliyyəti ciddi nəzarət altına alınıb və Naxçıvanda vaxtaşırı audit yoxlamaları keçirilib. Xüsusilə bu il intensiv xarakter alan audit yoxlamaları zamanı bir çox təyinatı üzrə sərf olunmayan xərclər müəyyənləşdirilib. Hər halda, bunu mən yox, Hesablamalar Palatasının rəsmi sənədləri deyir. "Söhbət milyonlarla yeyintidən gedir. Bir də "canışın" komandasının müxtəlif iş adamlarından və əhalidən aldığı rüşvətlər də var. Fuad Nəcəflinin 4 illik fəaliyyəti eninə-uzununa araşdırılıb və toplanan materiallar hüquq-mühafizə orqanlarına göndərilib. Üstəlik, onun və komandasının əməlləri barədə cinayət işi belə açılıb", - deyər H.Oğuz bildirir.

H.Oğuzun məlumatına görə, Fuad Nəcəfli işdən çıxarıldıqdan sonra Naxçıvandan urvatsız şəkildə yola salınıb: "Əldə etdiyim məlumata əsasən, o, sərəncam verilən gün də hər zamanı kimi işə çıxıb. İşə başlayar-başlamaz Prezidentin onun barəsində fərman imzaladığı xəbərini çatdırıblar və evə getməsinə tövsiyə ediblər. Hətta əşyalarını kabinetindən daşıması üçün onun avtomobilə belə təmin olunmadığı bildirilir. O da köməkçisi Samir Seyidəhməd-

Göygölün yeni icra başçısı bu məmurun oğludur

Göygöl Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin olunan Vüqar Novruzov yüksək vəzifəli məmurun oğludur. (Mənbə: Modern.az). Belə ki, onun atası Vahid Novruzov uzun illərdir ki, Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının sədri vəzifəsində çalışır.

75 yaşlı Vahid Novruzov iqtisad elmləri doktoru, professorudur. O, 1996-cı il aprel 5-dən indiyə kimi Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının sədri vəzifəsində işləyir. 29 ildir Auditorlar Palatasına rəhbərlik edən Vahid Novruzov 2020-ci ildə "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilib.

Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsinə təyin edilən Elşən Həsənlı Mənzil-Kommunal Təsərrüfatı Departamentinin sədri Rəfail Mehraliyevin bacısı oğludur. Qeyd edək ki, E.Həsənlı Sabunçu Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini vəzifəsində işləyirdi.

YAP Səyyad Arandan narazıdır?

"İnsan görək özünü aparmağı bacarsın, ağzından çıxan sözün məsuliyyətini anlasın. Bu, xüsusən millət vəkiliyinə aiddir. Mən özüm bir ağsaqqal və Ağsaqqallar Şurasının sədr müavini kimi Səyyad Arana söhbət edəcəyəm və müvafiq tövsiyələrimi verəcəyəm".

Bu sözləri Teleqraf.az-a açıqlamasında Milli Məclisin İntizam Komissiyasının sədri Eldar İbrahimov deputat Səyyad Aranın parlamentin iclaslarındakı aqressiv və emosional çıxışlarına görə cəzalandırılacağı ilə bağlı iddialara münasibət bildirərək deyib.

"İndiki mərhələdə onun məsələsinin İntizam Komissiyasında müzakirəyə çıxarılmasına ehtiyac görmürəm", - o bildirib.

Qeyd edək ki, Səyyad Aranın parlamentdə son iclasındakı çıxışının Milli Məclis və YAP rəhbərlikləri tərəfindən xoş qarşılanmaması, onun məsələsinin yaxın vaxtlarda Milli Məclisin İntizam Komissiyasında müzakirəyə çıxarılacağı barədə iddia yayılıb.

linin köməkliliyi ilə maşın tutub şələ-şüləsini evinə daşıyıb. Ən maraqlı hadisə isə Naxçıvan aeroportunda baş verib. Bildirilir ki, Fuad Nəcəfli adətərdə olduğu kimi, yenə deputatlar üçün nəzərdə tutulan VIP salonda təyyarə gözləyirmiş. Az sonra ona yaxınlaşan aeroport işçiləri nəzərinə çatdırıblar ki, bu salonda rəsmi şəxslər üçün nəzərdə tutulub və Fuad Nəcəfli etdiyi ümumi salona endiriblər.

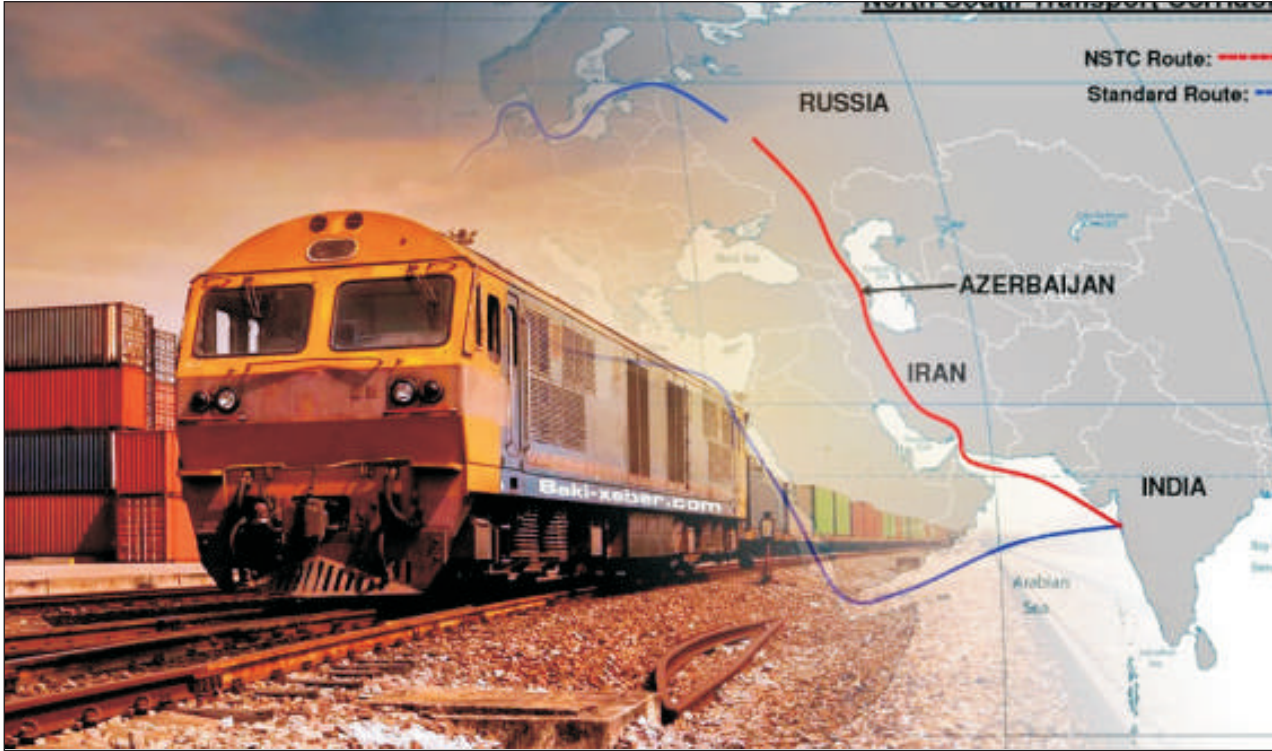
H.Oğuzun fikrincə, F.Nəcəfliyə bu münasibət təsadüfi deyil: "O, Naxçıvanda rəhbər olduğu müddətdə Prezidentin etimadını doğrultmayıb, muxtar respublikanın iqtisadiyyatına da ağır zərbələr vurub. Təsəvvür edin ki, yuzillər boyu duz istehsalı ilə tanı-

nan Naxçıvan məhz onun hakimiyyəti dövründə duz üzünə həsrət qaldı. Azərbaycan büdcəsindən Naxçıvanın müxtəlif sahələrinə ayrılan vəsaitlər də onun acgözlüyü və hər şeyi öz yaxınlarına vermək hərisliyi ucbatından istifadə olunmuş geri qaytarıldı. İş o yere çatmışdı ki, Fuad Nəcəflinin nümayəndə təyin olunduğu ilk ildə Naxçıvanda tikinti sektoruna ayrılmış 245 milyonluq vəsait belə sırf qanunsuz tender keçirilməsi səbəbindən geri qaytarılmış, nəticədə minlərlə fəhlə Naxçıvanı tərk etmək məcburiyyətində qalmışdı. Fuad Nəcəflinin yarıtmaz fəaliyyəti nəticəsində 2024-cü il dövlət büdcəsində muxtar respublikaya ayrılan dotasiya 3 dəfə azaldılmışdı".

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Rusiyadan Azərbaycana qarşı qərar

Şimal qonşu ölkəmizdən yan keçməklə Şimal-Cənub dəhlizi vasitəsilə İrana yük daşımalarına başlayıb və bunu NATO ilə bəhanə gətirir; Bakı-Moskva arasında indi də logistika böhranı?

Rusiya Azərbaycandan yan keçməklə Şimal-Cənub dəhlizi vasitəsilə İrana yük daşımalarına başlayıb. Rusiya Dəmir Yolları bildirib ki, 62 ədəd 40 futluq konteyner daşıyan qatar Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin şərq marşrutundan istifadə edərək təxminən 13 gün ərzində təyinat yerinə çatıb. “Yeni Məsvət” xəbər verir ki, qatar İrana getmək üçün Rusiya, Qazaxıstan və Türkmənistandan keçib. Aprin şəhəri istiqamətində qatarların həftədə iki-üç dəfə hərəkət etməsi gözlənilir. Mütəxəssislər növbəti üç ildə marşrut boyunca illik yük daşımalarının 15-20% artacağını və ixracatçıların nəqliyyat xərclərinin 10-15% azalacağını proqnozlaşdırırlar.

Qeyd edilir ki, daşınan TO-nun “Sülh naminə tərəfdaşlıq” kimi proqramları çərçivəsində dialoqu davam etdirir.

Ötən həftə Prezident İlham Əliyev noyabrın 6-da NATO nümayəndə heyətini qəbul edib. Nümayəndə heyətinə Türkiyə, Yunanıstan, Macarıstan, Monteneqro, Niderland, Şimali Makedoniya, Norveç, Slovakiya, Sloveniya, İsveç, Çex, Portuqaliya, İspaniyanın NATO-dakı daimi nümayəndələri, həmçinin ABŞ və Fransa'nın NATO-dakı daimi nümayəndələrinin müavinləri daxildir.

NATO nümayəndə heyətinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən qəbul olunmasının əhəmiyyətini vurğulayan Türkiyənin alyansdakı daimi nümayəndəsi Basat Öztürk dövlətimizin başçısının NATO mənzil-qəragahına səfərlərini məmnunluqla xatırladıb. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Ordusunun NATO standartlarına uyğunlaşdırıldığını və bu çərçivədə Türkiyə ordusu ilə sıx əməkdaşlığı vurğulayıb. Bu xüsusda ölkəmizlə aliyans arasında əlaqələrin genişləndirilməsinin roluna toxunub. Prezident İlham Əliyev

Azərbaycanın ötən əsrin əvvəllərində müstəqilliyini qazandıqdan bəri əsas məqsədi-mizə çatdığımızı - torpaqlarımızın işğaldan azad olduğunu vurğulayaraq qeyd edib ki, ordumuzun müasirləşdirilməsi prosesi bundan sonra da davam edəcək.

Rusiyanın şübhələrinə baxmayaraq, Bakının NATO-ya qoşulmaq kimi məqsədi yoxdur. Azərbaycan üçün önəmli olan öz təhlükəsizliyini təmin edən ordusunun olması və müttəfiqləridir.

Bes Rusiyanın bu qərarının Azərbaycana hansı təsirləri ola bilər? İki ölkə arasında indi də iqtisadi münasibətlərdə gərginlik başlayırmı? Moskva Bakıya təzyiq göstərməklə nəyə nail olmaq istəyir?

Sualları cavablandıran professor Qabil Hüseynli-nin sözlərinə görə, Rusiyanın bu davranışı anlaşılmazdır: “Çünki Azərbaycan yüklərin daşınması üçün ən uyğun istiqamətdir. Üstəlik, 2028-ci ildən Azərbaycan üzərindən 5 milyon ton yük daşınması nəzərdə tutulub. Bu hədəf olduğu halda Rusiyanın yenə yersiz bəhanələr gətirməsi qəbul edilməzdir. Azərbaycan Rusiya ilə münasibətlərin gərgin dövründə belə ticarət dövrüyyəsində, yükdaşımalarda fasilə verməyib. Üstəgəl, sanksiyalar altında olan Rusiyanın Şimal-Cənub dəhlizinə böyük ehtiyacı var. Ancaq onun Azərbaycan hissəsindən imtina növbəti dəfə əlaqələrə

mənfi təsir edəcək. Yeni bu dəfə artıq siyasi böhran deyil, iqtisadi və logistika əlaqələrində problem yaranır. Təbii ki, bu qərar Azərbaycana da gəlirlər cəhətdən mənfi təsiri göstərir. Lakin Rusiya Azərbaycanı itirmək istəyirsə, onun seçimidir. Fakt budur ki, bizim Şimali Atlantika Alyansına üzvlük niyyətimiz yoxdur və belə “izah”lar uğursuzdur”.

Q.Hüseynli NATO ilə əməkdaşlığın inkişafını isə Azərbaycanın suveren haqqı olduğunu düşünür və bunun Rusiyanın təhlükə yaratmadığını hesab edir: “Altyansla 30 ildən çoxdur ki, əməkdaşlığımız var. Yeri gəlmişkən, Bakıda rus və NATO generallarının görüşünə də ev sahibliyi etmişik. Azərbaycan isə bu blokla əməkdaşlıq etsə də, Qoşulmama Hərəkatına üzvdür. O deməkdir ki, hərbi bloklara qoşulmaq istəmirik və neytrallığımızı qoruyuruq. Zənnimcə, Rusiyanın hərbi blokla əlaqələrimizi bəhanə gətirib logistika sahəsində addımlar atması Azərbaycana təzyiq məqsədi daşıyır. Buna da bizdən heyif çıxmaq cəhdi demək olar. Halbuki Rusiya taxılı Azərbaycandan keçərək Ermənistanı daşınır. Moskva bunu görməzdən gələrək öz əlində bizi guya cəzalandırır”.

Analitikin fikrincə, Rusiyanın Azərbaycan-NATO əlaqələrinin acığına Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin şərq qolunu seçməsi özünə də fayda gətirmir: “Ən azından ona görə ki, məsafə

Lavrov istefa xəbərləri barədə danışdı

Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov vəzifəsindən kənarlaşdırılması ilə bağlı yayılan xəbərlərə münasibət bildirib. “Azpolitika.info” xəbər verir ki, Lavrov bu barədə ilk dəfə Rusiya mediasına verdiyi müsahibədə ətraflı danışdı.

Nazirin sözlərinə görə, Qərb mətbuatı onun ABŞ və Rusiya prezidentlərinin sammitinin baş tutmaması səbəbindən vəzifədən uzaqlaşdırıldığını iddia edib. Lavrov bu məlumatları təkzib edərək deyib: “Belə bir zarafat var: bizim vicdanımız təmizdir, çünki ondan nadir hallarda istifadə edirik. Amma konkret halda bu, tamamilə doğrudur”.

Xatırladaq ki, son vaxtlar Sergey Lavrov Təhlükəsizlik Şurasının iclasında iştirak etməmiş və illər ərzində ilk dəfə G20 sammitində Rusiya nümayəndə heyətinə rəhbərlik etməmişdi. Kreml isə onun işdən uzaqlaşdırılması ilə bağlı iddiaları təkzib edərək, Lavrovun “fəal şəkildə işini davam etdirdiyini” bəyan etmişdi.

Rusiyanın növbəti hədəfi bu ölkə ola bilər

Polşanın baş nazir müavini və xarici işlər naziri Radosław Sikorski bildirib ki, əgər Ukrayna müharibəni uzadırsa, Rusiyanın növbəti hədəfi Polşa ola bilər. Sikorski vurğulayıb ki, Polşa ictimaiyyətinin Rusiya ekspansiyasından duyduğu narahatlıq, ölkənin müdafiə xərclərinin rekord səviyyədə artırılmasının əsas səbəblərdən biridir. Onun sözlərinə görə, bu səbəbdən Polşa hökuməti digər sahələrdəki maliyyə vəsaitlərindən imtina etməli olur. Sikorski həmçinin bildirib ki, Ukrayna müharibəsinin daha üç il davam edə biləcəyinə hazırdır, lakin Rusiyanın bu qədər uzun müddət dözə biləcəyinə inanmadığını deyib.

Nazir Sikorski bu fikirləri Böyük Britaniyanın “The Rest is Politics” adlı podkast proqramında səsləndirib. Onun sözlərinə görə, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Ukraynanı ələ keçirməyə müvəffəq olarsa, bu, Polşa üçün birbaşa təhlükə yaradacaq. Sikorski vurğulayıb ki, Polşa ictimaiyyətinin Rusiya ekspansiyasından duyduğu narahatlıq, ölkənin müdafiə xərclərinin rekord səviyyədə artırılmasının əsas səbəblərdən biridir. Onun sözlərinə görə, bu səbəbdən Polşa hökuməti digər sahələrdəki maliyyə vəsaitlərindən imtina etməli olur. Sikorski həmçinin bildirib ki, Ukrayna müharibəsinin daha üç il davam edə biləcəyinə hazırdır, lakin Rusiyanın bu qədər uzun müddət dözə biləcəyinə inanmadığını deyib.

uzanır. Belə demək mümkün-
sə, daşıma xərcləri artır, malın
dəyərinə təsir edir. İndi bu nə
hikkədir?! Məncə, Rusiya
dəhlizin qərb qolundan daşı-
maları bərpa edəcək. Sadəcə,
müvəqqəti təzyiq cəhdidir.
Nəzərə alaq ki, Zəngəzur dəh-
lizi var və Rusiya bu yoldan da
pay istəyir. O zaman indi özü-
nü yaxşı aparmalıdır ki, belə
bir iqtisadi dividenddən meh-
rum olmasın. Mənə elə gəlir ki,
burada Rusiyanın qışqanclığı
da var. Azərbaycanın tranzit
ölkə kimi əhəmiyyəti artırmaq-
dadır. Və bizim müstəqil qə-
rarlarımız, müxtəlif layihələrdə
iştirakımız onun xoşuna gəl-
mir. Ancaq Rusiya anlamalıdır
ki, Azərbaycan və Türkiyəsiz
ona çox çətin olacaq”.

Qeyd edək ki, 2000-ci il-
dən icrasına başlanan Şi-
mal-Cənub nəqliyyat dəhlizi

layihəsinə 12 il əvvəl Azər-
baycan da qoşulub. Ölkəmiz
İran üzərindən Hindistan-
dan, Fars körfəzi ölkələrindən
gələcək yüklərin Rusi-
yaya, Avropaya ötürülmə-
sində iştirak etmək niyyətini
bürüzə verib, layihənin icra-
sında aktiv iştirak niyyətini
bəyan edib. Lakin uzun
müddət İran və Rusiyanın la-
yihəyə ciddi maraq göstər-
məməsi üzündən onun icra-
sı ləngiyib. İran dəhlizin bir
seqmenti olan Qəzvin-Rəşt
dəmiryol xəttini 8 ilə güclə-
ndirib. İqtisad-
çıların fikrincə, ölkəmiz Şi-
mal-Cənub Beynəlxalq Nəq-
liyyat Dəhlizi ilə tranzit yük-
lərin daşınmasından ildə
2,5-3 milyard dollara yaxın
vəsait əldə edə bilər.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Məsvət”

İcra başçıları üçün çətin sınaq - 4 mühüm tələb

Deputat: "Prezidentin çıxışı dövlət idarəçiliyində yeni mərhələnin konturlarını cizmiş oldu, şəffaflıq, xalqa xidmət və sosial ədalət prinsipi bu siyasətin əsas dayaqları kimi ön plana çəkildi"

Prezident İlham Əliyev noyabrın 12-də Naxçıvan Muxtar Respublikasına təyin edilmiş yeni səlahiyyətli nümayəndəni və yeni icra başçıları vəzifələrinə təyin olunmaları ilə əlaqədar qəbul edib. Prezident üçün bu cür görüşlər yenilik deyil, amma dövlət başçısının yenidən bu praktikaya qayıdaraq təyinat alan kadrlara şəxsən tapşırıq verməsi və digər məmurlara xəbərdarlıq etməsi diqqət çəkir.

Prezidentin çıxışında üç əsas xətt var. Birinci xətt məmurların məsuliyyətidir. Dövlət başçısı deyib ki, rəhbər vəzifədə çalışan hər bir şəxs, hər bir məmur təvazökar olmalıdır: "Həyatda, məişətdə özü, onun yaxın qohumları özlərini elə aparmalıdır ki, bizim ümumi işimizə heç bir irad tutulmasın. Əfsus ki, bəzi hallarda məmurlar özlərini cəmiyyətdə düzgün apara bilmirlər, ifrat dərəcədə təkəbbürlülük göstərirlər, özlərini hamıdan üstün tutmağa çalışırlar və beləliklə, həm öz nüfuzlarını itirirlər, eyni zamanda, dövlətimizə, dövlətin siyasətinə də ləkə vurmuş olurlar".

İkinci xətt məmur korrupsiyası ilə bağlıdır. **Prezidentdən sitat:** "Azərbaycan ictimaiyyəti yaxşı bilir ki, əyri yola gedən hər bir dövlət məmuru nəticədə məhkəmə, qanun qarşısında cavab verməli olur və belə hallar əfsus ki, bu gün də var. Ancaq o da cəmiyyət üçün tam aydındır ki, heç bir qanunsuz hərəkət nəticəsiz qalmayacaq. Ona gö-

rə sizdən tələbim eyni zamanda xoşagəlməz hallara qarşı ciddi mübarizə aparmaq, kadr siyasətində etibarlı, peşəkar və mənəvi cəhətdən təmiz kadrları seçmək, rəhbərlik edəcəyiniz bölgələrdə öz işinizlə mənim seçimin düzgün olduğunu sübut etməkdir. Əks təqdirdə, əlbəttə ki, lazımı ölçülər götürüləcəkdir".

Prezident bölgələrdə narazılıq yaranmasının əsas səbəblərindən birini məhz mərkəzi icra orqanlarındakı bəzi məmurların xoşagəlməz hərəkətləri və tapşırıqları ilə izah edib: "Artıq o məmurlardan, necə deyirlər, əsər-əlamət qalmayıb. Azərbaycanda məmur korpusunda, xüsusilə mərkəzi icra orqanlarında aparılan kadr islahatları nəticəsində vəziyyət böyük dərəcədə sağlamlaşıdırılıb. Ona görə mən tam əminəm ki, bundan sonra mərkəzdən si-zə hansısa bir qanunsuz tapşırıq verilməyəcək. Vaxtilə belə hallar olub və bu qanunsuz tapşırıqları verən, qanun-

suz varlanmanı özləri üçün əsas məqsəd hesab edən məmurlar bu gün məhkəmə qarşısında cavab verirlər".

Nəhayət, dövlət başçısının məmurlardan tələbi sosial ədalət prinsipidir. "Hər bir bölgədə, hər bir kənddə insanlar görməlidir və bilməlidir ki, ədalət hər zaman üstünlük təşkil edir". **Prezident deyib ki, insanlara diqqət göstərmək, onların qayğıları ilə yaşamaq, daim onların arasında olmaq lazımdır:** "Bütün kəndləri bir-bir gəzib orada - kəndlərdə insanlarla təmasda olmaq. Yeni mənim tələblərim bundan ibarətdir. Hər təyinatda icra başçısı olsun, digər rəhbər şəxs olsun, mənim təlimatlarım bundan ibarətdir".

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin, Aqrar siyasət komitəsinin üzvü Aydın Hüseynov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Prezident İlham Əliyev yeni təyinat alan məmurlara strateji istiqamət göstərdi, həm də son illərdə aparılan islahatların mahiyyətini bir daha açıqladı: "Prezidentin səsləndirdiyi fikirlər bir daha göstərdi ki, Azərbaycan dövlət idarəçiliyi sisteminə şəffaflıq, ədalət və xalqa birbaşa təmas əsas hədəflər olaraq qalır. İlham Əli-

yev həm siyasi, həm iqtisadi, həm də mənəvi baxımdan ölkənin inkişafını koordinasiya edən lider kimi çıxış edir. Onun sözləri ilə desək, "etimadı doğrultmaq, xalqa xidmət etmək, xalqın rəğbətini qazanmaq" hər bir rəhbərin borcudur. Bu, təkə tapşırıq deyil, bu, Prezident İlham Əliyevin müəyyən etdiyi müasir Azərbaycan idarəçilik fəlsəfəsidir. Prezidentin çıxışı bir növ dövlət idarəçiliyində yeni mərhələnin konturlarını cizmiş oldu, şəffaflıq, xalqa xidmət və sosial ədalət prinsipi bu siyasətin əsas dayaqları kimi ön plana çəkildi. Prezident İlham Əliyev yeni təyin olunan rəhbərlərə xatırladı ki, "xalqa yaxın olmaq, xalqla bir yerdə olmaq" idarəçiliyin başlıca qayesidir. Bu, Prezidentin illərdir davam etdirdiyi "xalq dövləti" modelinin praktik ifadəsidir. Məhz bu prinsip sayəsində dövlət orqanları ilə vətəndaş arasında etimad körpüsü daha da möhkəmlənib. Prezident çıxışında dövlət qulluqçularının təkəbbür və lovğalıqlarından uzaq, təvazökar olmasını tələb etdi. Dövlət başçısı eyni zamanda bir daha xatırladı ki, korrupsiya və rüşvət-xorluğa qarşı mübarizə qətiyyətlə davam etdiriləcək və "heç bir qanunsuz hərəkət nəticəsiz qalmayacaq. Bu həm

Prezident ABŞ-nin kilsə nümayəndə heyətini qəbul edib

Prezident İlham Əliyev noyabrın 13-də ABŞ-nin İsa Məsihin Sonuncu Gün Müqəddəsləri Kilsəsinin nümayəndə heyətini qəbul edib.

Nümayəndə heyətinə "On İki Həvari Kvorumu"nun üzvü Deyvid Bednar, Yetmişlər Komitəsinin üzvü və Avropa Mərkəzi Ərazi İdarəsinin birinci məsləhətçisi Cek Gerard, Stirling Fondunun prezidenti və İdarə Heyətinin sədri Mayls Hansen və Yetmişlər Komitəsinin Mərkəzi Avropa və Avra-siya üzrə qvorumunun üzvü Pol Pikard daxildir.

Söhbət zamanı Prezident İlham Əliyevlə ABŞ-nin İsa Məsihin Sonuncu Gün Müqəddəsləri Kilsəsinin nümayəndə heyətinin əvvəlki görüşləri məmnunluqla xatırlandı.

Qonaqlar Azərbaycan hökumətinin Amerika Birləşmiş Ştatlarının İsa Məsihin Sonuncu Gün Müqəddəsləri Kilsəsinə rəsmi qeydiyyatı almasına görə dövlətimizin başçısına minnətdarlıqlarını bildirərək, bu kilsənin Bakı ofisinin açılışında iştirak edəcəklərini dedilər və bunu ölkəmizdə bütün dinlərin nümayəndələrinə göstərilən qayğının təcəssümü kimi qiymətləndirdilər.

Görüşdə Azərbaycanda mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqun təşviqi ilə bağlı dövlət səviyyəsində həyata keçirilən işlərdən söhbət açıldı, bu istiqamətdə ölkəmizdə bir çox mühüm beynəlxalq tədbirin təşkil edildiyi vurğulandı.

Tolerantlığın xalqımızın həyat tərzində olduğu bildirildi, tarixən ölkəmizdə müxtəlif dinlərin və xalqların nümayəndələrinin bir ailə kimi dinc və sülh şəraitində yaşadığı qeyd edildi.

də bir xəbərdarlıqdır. Şübhəsiz ki, məmurlar bundan nəticə çıxarmalıdır. Artıq bir çox yüksək vəzifəli şəxslərin məhkəmə qarşısında cavab verməsi, dövlət sisteminə "özünü-təmizləmə" prosesinin reallığını sübut edir. Bunu məmurlar nəzərə almalıdırlar və ölkə rəhbərinin onların qarşısında qaldırdığı bütün məsələlərə diqqətlə, məsuliyyətlə yanaşmalıdırlar və qarşılarında qoyulan tapşırıqları vaxtında yerinə yetirməlidirlər".

Deputat qeyd etdi ki, Prezidentin çıxışında sosial ədalət anlayışı xüsusi yer tutdu: "Bu da təbii ki, təsadüfi deyil. Sosial ədalət olan yerdə inkişaf, sabitlik var. Elə buna görə də cənab Prezidentimiz bildirdi ki, hər bir bölgədə insanlar görməlidirlər ki, ədalət hər zaman üstünlük təşkil edir. İlham Əliyev vurğuladı ki, əvvəllər bəzi mərkəzi orqanlarda baş vermiş xoşagəlməz hallara qarşı artıq ciddi təmizlənmə aparılıb və bu gün dövlət aparatında ədalət və məsuliyyət prinsipi bərqərar olub. Ölkə rəhbəri bununla yerli rəhbərlərə yaxşı, ədalətli işləmələri üçün şərait yarandığının mesajını vermiş oldu. Bu məqam da şübhəsiz ki, icra başçıların qarşısındakı dönmədə fəaliyyətinə müsbət təsir göstərəcək. Dövlət başçısının bölgələrdə məşğulluğun təmin edilməsini əsas prioritetlərdən biri kimi qeyd etməsini də yerlərdəki məmurlar fəaliyyətlərində xüsusi nəzərə al-

malıdırlar. Bu, Prezidentin göstərişidir. Bölgələrdən paytaxta miqrasiyanın qarşısının alınmasının, ən azından azalması yolu bölgələrdə məşğulluğun geniş səviyyədə yaranması, iş yerlərinin açılmasıdır. Cənab Prezidentin bu məsələni xüsusi diqqətdə saxladığı və saxlayacağı çıxışındakı fikirlərdən bir daha göründü. Şübhəsiz ki, rayon icra başçıları və yerli məmurlar bu məsələyə də çox ciddi yanaşmalıdırlar".

A.Hüseynov dedi ki, ekologiya məsələsi bu gün təkə Azərbaycanda deyil, bütün dünyada ən aktual məsələlərdən biridir və Azərbaycan Prezidenti icra başçıları qəbul edərkən bölgələrdə təbiətin qorunmasının vacibliyinə də diqqət ayırdı: "Prezident İlham Əliyev ekologiya məsələlərinə də toxundu. O, Bakının və Sumqayıtın "ekoloji fəlakət zonası" statusundan çıxarılaraq parklar şəhərinə çevrildiyini qeyd etdi. "Qara şəhəri Ağ Şəhərə çevirdik" ifadəsi bu siyasətin simvoluna çevrildi. Dövlət başçısı bölgələrdə də qanunsuz fəaliyyətin qarşısının alınması, təbiətin qorunması istiqamətində sərt tədbirlərin görülməyini bildirdi. Rayonlara rəhbərlik edən şəxslərin qarşısında duran vəzifələrdən biri də rayon ərazisində təbiətin qorunması işinə ciddi yanaşmaqdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Qəhvəyi məmur bağacığı

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Yaxud kənd təsərrüfatımızın yapışqanlılıq problemi

Sayın kənd təsərrüfatı nazirimiz Məcnun müəllim deputatlar qarşısında çıxışında bildirib ki, kəndə ənənəvi baxışı dəyişməliyik. Deyir hərəyə 1-2 hektar düşəndə kəndli nə özünü təmin edə bilər, nə də bazarı. Görək kənddə başqa iş yerləri də olsun. Sənaye, turizm, loqistika və sairə.

Nazir düz deyirmi? Əlbəttə. Çağdaş dünyada, urbanizasiya şəraitində əslində “kəndli” anlayışı sıradan çıxmaq üzrədir. ABŞ-nin aktiv işçi əhalisinin cəmi 4 faizi kənd təsərrüfatında çalışır, ancaq onların hesabına ABŞ dünyanın ən böyük əkinçilik və heyvandarlıq məhsulu istehsalçılarından biridir. Dünyada qarğıdalı istehsalının 42, pambığın 20, buğdanın 10, pomidorun 13, kartofun 8, ətin 16, südün 17 faiz istehsalı ABŞ-nin payına düşür. Həm özləri yeyir, həm xaricə satır. Ancaq bunun bir səbəbi iri fermer təsərrüfatlarıdırsa, ikinci və əsas səbəbi rəqabətə davamlı azad bazar iqtisadiyyatıdır.

Örnek üçün, bu yaxında bizdə tragikomik məhkəmə araşdırmasına başlamışdılar. Fövqəladə Hallar Nazirliyinin eks-generallarına kələk gəlmiş hansısa dələduzlar qrupu mühakimə edilirdi. Onlar generallara... şabalıd alverinə girməyi təklif etmiş, üst-üstə 3 milyon manatdan çox pulu əkişdirmişdilər. Normal halda məhkəmə ilk növbədə generallara sual verməli idi ki, sizdə 3 milyon hardandır, ikinci də “şabalıdın fəvqəladə hallara nə dəxli” soruşmalıydı. Lakin ölkəmizdəki reallıqları bildiyimiz üçün, belə suallar da gözləmirik. Daha doğrusu, gözləyirik, amma yəqin indi tezdir. Vaxtilə elə həmin Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi sayın Ramiz Mehdiyevin övretməsi Qalina xanıma Novxanıdakı üzüm bağı üçün 5 min manat dotasiya ayırmada biz əvvəlcə gülmüş, sonra əlaqədar orqanlara sual göndərmişdik. Ki, doğrudanmı Ramiz müəllimin çaxır plantasiyasına dotasiya verməkdən başqa ciddi işiniz yoxdur? O zaman bizim suallara çürük şabalıd, daha dəqiqi qoz qoyan olmamışdı. İndi, məşallah, var. Gözləyək. İnşallah, şabalıdın əsl sahibinin də “divarı qurtaracaq”.

Hələlikse, bizə şabalıd lazım olanda 112-yə zəng edirik, gətirirlər. Dəm-dəsgahla, qırmızı maşında. Hələ istəsən yanğın yerində qovurub ünvana çatdırırlar. Aş bişirməyə də FHN-dən şabalıd alırıq. Kim Qəbələdə şabalıd ağacından düşə bilməsə, xilasedicilər dərhal özünü yetirir. Bundan gözəl nə ola bilər? Heç zad. Zeynəb xanımın oxuduğu əski şarkıdakı kimi: “Ye, iç, gül, oyna”. Üstəlik, şabalıd idarəmizin müdirinin yaxşı bəstələri də varmış, yeni tam komplektde xalqa xidmət həyata keçirilir.

İndiki halda isə “Biləsuvarıda otbiçmə festivalı”, “Göyçayda nar bayramı”, nə bilim, “Beyləqan quzusunun quyruğu” konfransı kimi gülmeşəkar tədbirlərlə kənd təsərrüfatını dirçəltmək mümkün olmayacaq. Nazir heyvandarlıq vaskinlərinin kəndə çatdırılmasında artım olduğunu da açıqlayıb, ancaq biz realıqda nə görürük? Dabaq olmuş inəklər, bağlanmış mal bazarları, müflis kəndlilər və monqol qoyun eti ilə Hindistan camışından basdırma.

Zaqatala-Balakən bölgəsində qəhvəyi mərmər bağacığı adlı şərəfsiz böcek hər yeri basmışdı, onun üzündən fındıq bağları məhsul verə bilmədi. Gələn Novruzda millət fındıq yerinə nə yeyəcək, bilinmir. Sən demə, təkə bu bağacığın məhvi tədbirlərinə öten il KTN-in xətti ilə 1 milyon manat ayrılıbmış. Yapışqanlı tələlər-filan rayonlara paylanıb. Ancaq gülünc odur ki, həmin tələləri... bağacıq olmayan rayonlara da veriblər.

Əlbəttə, profilaktika yaxşı işdir, bən tələyə nəse düşsəydi. Zaqatala-Balakən tərəfdə camaat ağac-uğacı həmin yapışqan lentlərlə bəzəmişdi, sanarsan Yeni il şənliyinə hazırlaşırlar. Di gəl, həmin lentlərə 1 dənə də mərmər bağacığı yapışmışdır! Milçək, kəpənək, hörümçək, cücü, danadışi, qartal, rayonun deputatı - nə desən, kim desən yapışqanlı lentin üzərində tapılır, yeganə bağacıqdan başqa.

Hətta Balakəndə icra başçısı həmin fitotələyə yapışmış ələ keçdi, bağacıq yapışmadı. Prinsipcə, başçı daha çox ziyandır idi, bunu da alqışlayırıq.

ABŞ prezidentinin oğlu kiçik Donald Trampın Ermənistan səfərinin ləğvi ətrafında müzakirələr davam edir. İddialara görə, buna səbəb “Tashir Capital” şirkətinin rəhbəri Narek Karapetyanın Taker Karlsona verdiyi müsahibə olub.

Müsahibədə Ermənistan hakimiyyətinin Apostol Kilsəsinə hücumu barədə faktlar səsləndirilib və bu, ABŞ ictimaiyyətində güclü rezonans yaradıb. Məhz bundan sonra səfər ləğv edilib.

Kiçik Donald Tramp sahibkardır. O, bacısı İvanka Tramp və qardaşı Erik Tramp ilə birlikdə atasının şirkətində işləyir, icraçı vitse-prezident vəzifəsində çalışır.

Qeyd edək ki, səfər zamanı iki əsas mövzu ətrafında müzakirələr aparılmalı idi. Birincisi, Amerika biznesinin “TRIPP marşrutu”nun (Zəngəzur dəhlizi) tikintisində iştirakının rəsmiləşdirilməsi və bu nəqliyyat arteriyasının ABŞ şirkəti tərəfindən idarə olunması ilə bağlı idi. TRIPP layihəsinin ümumi dəyəri təxminən 300 milyon dollar qiymətləndirilir. Bunun 140 milyon dolları ABŞ tərəfindən ayrılıb, lakin qalan 160 milyon dolların mənbəyi hələ müəyyən edilməyib.

İkinci mövzu isə kiçik Donald Trampın şirkətlərindən biri ilə erməni tərəfi arasında pilotsuz uçuş aparatlarının tədarükü üçün böyük müqavilənin hazırlanması ilə bağlı idi. Ermənistan pilotsuz uçuş aparatlarının göndərilməsi ilə bağlı danışıqların olacağı bir qədər düşündürücü idi.

Yada salaq ki, Tramp Ağ Evdə Mərkəzi Asiya ölkələrinin liderləri ilə görüşdə dəhlizlə bağlı açıqlama verib: “Bu tarixi razılaşma yeni Tramp marşrutunun tikintisini də ehtiva edir. Onlar ona mənim adımları verdilər. Mən bunu həqiqətən yüksək qiymətləndirirəm. Əslində bu, böyük bir razılaşma olmaqla yanaşı, beynəlxalq sülh üçün yeni Tramp marşrutudur. Bu, dünyanın iqtisadi cəhətdən vacib regionundan keçən və Xəzər dənizinin o biri tərəfində ticarət fəaliyyətini artıracaq və Mərkəzi Asiya xalqlarına kömək edəcək bir yoldur”.

Trampın oğlunun səfərinin Ermənistan hakimiyyətinin kilsə ilə kəskinləşən münasibətlərinə təsiri nə dərəcədə realdır? Ağ Ev “Tramp dəhlizini”, məsələn, Rusiya ilə danışıqlarda öz maraqları naminə spekulasiya mövzuna çevirə bilərmi?

YAP-çı deputat Azər Badamov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Tramp dəhlizi layihəsi Ağ Evin Rusiya ilə spe-

Kiçik Donald Tramp

Ağ Evin “Tramp dəhlizi” müəmması

ABŞ prezidentinin oğlunun İrəvana getməməsinin pərdəarxası məqamları - Bakıdan şərhlər

kulyasiya məsələsi ola bilər: “Əgər bu dəhliz Trampın adı daşıyarsa, bu həm də ABŞ prezidentinin qurur məsələsidir. Ona görə də dəhlizin maliyyələşməsi üçün ilkin olaraq 140 milyon dollar vəsait də ayrılıb. “Tramp dəhlizi”nin açılması ilə bağlı layihələndirmə işləri davam etdirilir. Bunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan parlamentdəki çıxışında da qeyd edib. O, cari ilin sonuna qədər layihələndirmə işləri başa çatdırılacağını və gələn ilin əvvəlindən başlayaraq yolun tikintisinin aparılacağını bildirdi. Bu dəhliz artıq regional layihə statusundan global layihə statusuna daxil olub. Ona görə də Donald Tramp Mərkəzi Asiya ölkələrinin liderləri ilə görüşdə də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı müzakirələr aparıb. Çünki Mərkəzi Asiyadan Avropaya tranzit daşımalara heyatə keçirən marşrutun tərkib hissəsi olacaqdı.”

Kiçik Donald Trampın Ermənistan səfərinin ləğvinin isə ancaq Ermənistanın daxili siyasəti ilə bağlı gərginliklə bağlı olduğunu hesab edirəm. Ermənistan qarşından gələn parlament seçkisi ərəfəsində çalxalanır. Kilsədə də seçkilərin keçirilməsi, II Qareginin dəyişdirilməsi prosesi davam etdirilir. Bu baxımdan Ermənistan siyasəti mühitdə dərinləşən gərginlik ancaq parlament seçkisi ilə bağlı deyil, həm də kilsə ilə bağlı da baş verən fikir ayrılıqları ilə əlaqədardır. Belə bir gərginliyin cərəyan etdiyi bir ölkəyə kiçik Donald Trampın Ermənistan səfər etməsi təhlükəsizlik baxımından məntiqli deyildi.

Ona görə də bu səfərin ləğv olunduğunu hesab edirəm. Zəngəzur dəhlizi isə açılacaq və ABŞ bu yolun açılmasına təminat verib”.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramov hesab edir ki, Trampın oğlunun Ermənistan planlaşdırılan səfərinin ləğvi həm Vaşinqtonun Cənubi Qafqaz siyasəti, həm də Ermənistanın daxili ideoloji vəziyyəti fonunda diqqət çəkən hadisədir: ““Tashir Capital” şirkətinin rəhbəri Narek Karapetyanın Taker Karlsona verdiyi müsahibənin bu qərarın qəbulunda nə qədər rol oynadığını söyləmək çətinidir. Belə ki, Donald Trampın oğlunun Ermənistan səfərinin ləğvi Ermənistan hökumətinin Apostol Kilsəsi ilə münasibətlərinə birbaşa təsir göstərəcək hadisə deyil, lakin təbii ki, dolayı və simvolik təsir gücü az da olsa, mövcuddur. Digər bir tərəfdən, belə bir səfərin planlaşdırıldığına dair dəqiq məlumat da yox idi. Yeni nə Ermənistan hakimiyyəti, nə də Trampın oğlu belə bir səfərlə bağlı hər hansı bir açıqlama verməmişdi. Amma həqiqətən də belə bir səfər planlaşdırılmışdı və ləğvi də məhz Ermənistan hökumətinin kilsə ilə münasibətləri kontekstində baş veribse, burada bir məqama diqqət yetirmək lazımdır. Trampın oğlu hər nə qədər rəsmi dövlət nümayəndəsi olmasa da, onun hərəkətləri və səfərləri ailə brendi baxımından Ağ Evin reputasiyası ilə assosiasiya olunur. ABŞ ictimaiyyətində və xüsusilə Respublikaçılar Partiyasında xristian dəyərlərinə xüsusi

önəm verildiyini nəzərə alsaq, kilsəyə qarşı təzyiqlərlə bağlı ittihamların səsləndiyi bir vaxtda Tramp ailəsinin Ermənistan səfəri ciddi ictimai narazılıq doğura bilərdi. Buna görə də səfərin ləğvi, faktiki olaraq, Vaşinqtonun reputasiya və dəyərlər balansını qorumaq məqsədinə xidmət edə bilər.

Digər tərəfdən isə bu səfərin ləğvi heç bir halda Ağ Evin “Tramp marşrutu”na dair maraqlarının arxa plana keçdiyi anlamına gəlməməlidir. Tramp administrasiyasının Cənubi Qafqazda iqtisadi təsir mexanizmlərini gücləndirmək xəttini seçdiyi ortadadır. Bu mənada Xəzər hövzəsi ilə Avropa arasında yeni loqistik arteriyanın formalaşdırılmasını nəzərdə tutan dəhliz ABŞ-nin maraqlarına cavab verir. Bu layihənin Tramp adını daşıması isə Vaşinqtonun regiondakı nüfuz iddiasını təcəssüm etdirir.

ABŞ bu marşrutu Rusiya ilə danışıqlarda öz mövqeyini möhkəmləndirmək üçün istifadə edə bilər. Belə ki, layihənin gerçəkləşməsi Vaşinqtonun regiondakı iqtisadi və diplomatik təsirini artırmaqla yanaşı Moskvanın Cənubi Qafqazdakı manevr imkanlarını da məhdudlaşdıracaq. Buna görə də dəhlizin gələcəkdə ABŞ-Rusiya münasibətlərində spekulasiya mövzusu “diplomatik alət” olaraq çevrilə bilmə ehtimalı var. Amma bu heç də ABŞ-nin Rusiyaya güzəştə getməsi fonunda baş verməyəcək. ABŞ dəhlizə nəzarəti öz əlində saxlamaqla Rusiya-ya təsir imkanlarını artıracaq”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin Ermənistanla bağlı yaydığı məlumat xeyli maraq doğurub. Rusiyanın Xarici Kəşfiyyat Xidməti “İrəvanın öpüşü” başlıqlı press-relizdə iddia edib ki, Ermənistan siyasi səbəblərdən Moskvadan “qopmaq” və Rusiya əvəzinə daha bahalı Ukrayna taxılını almaqla Kiyevə kömək etmək niyyətindədir.

Rusiya Xarici Kəşfiyyat Xidmətinə daxil olan məlumat görə, Fransanın Xarici İşlər Nazirliyi çəşqinliq içindədir. İrəvanın Moskva ilə daha bir

Moskva Paşinyanın məxfi danışığlarını necə dinləyib - sensasion detallar

Rusiya-Ermənistan münasibətlərində “taxıl müharibəsi” başlayır; **siyasi şərhçi**: “Bu, artıq münasibətlərin müttəfiqlikdən qarşılıqlı etimadsızlıq mərhələsinə keçdiyini təsdiqləyir”

Aprel savaşında Sərkisyan Putinə nə yazıb?

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Serj Sərkisyanın Qarabağ uğursuzluğu ilə bağlı bütün danışmaları məxfilikdən çıxaracağı haqda açıqlamasına aydınlıq gətirib.

Erməni mediasının bu istiqamətdə sualına cavab olaraq Paşinyan Sərkisyanın məxfi məktubu ona deyil, “digər ölkənin prezidentinə” yazdığını açıqlayıb. Vurğulayıb ki, məktubun məxfilikdən çıxarılması prosesinə başlanılması üçün göstəriş verib və ilin sonuna qədər o məktub ictimaiyyətə açıqlanacaq.

“Hərparak” isə yazıb ki, söhbət böyük ehtimalla Aprel savaşından sonra Rusiya Prezidenti Putinə ünvanlanan məktubdan gedir. Məktubda Sərkisyanın Azərbaycan Ordusunun qarşısında durmağa gücü olmadığını bildirdiyi, Rusiyadan yardım xahiş etdiyi ehtimal edilir.

Qeyd edək ki, bu, Paşinyana müxalif olan nəgrin versiyasıdır. Amma 2016-cı ilin aprelində başlayan savaşın dayandırılmasının səbəbi o idi ki, Ermənistan Prezidenti Serj Sərkisyan rayonların qaytarılması ilə bağlı öhdəlik götürmüşdü. Lakin sonradan Sərkisyan seçkiləri bəhanə edərək, vaxtı uzatdı, daha sonra isə hakimiyyəti Paşinyana təhvil verdi.

Həmin ərəfədə Rusiya lideri Vladimir Putin və XİN başçısı Sergey Lavrov da 5+2 prinsipi ilə rayonların geri qaytarılması öhdəliyinə Ermənistanın əməl etməsi zərərliyə dəfərlə ehyam vurmuşdular. Çünki Sərkisyanın verdiyi vədin qarantı rolunda Putin çıxış etmişdi.

T.İsmayılovun sözlərinə görə, Kreml artıq Paşinyanı nə müttəfiq, nə də tərəfdaş sayır

“Bu, münasibətlərin soyumasının və qarşılıqlı inamsızlığın bariz nümunəsidir. Paşinyanın dərhal “biz Rusiya taxılından imtina etmərik” deməsi də Moskvanın təzyiqinə verilmiş reaksiyadır. “İrəvanın öpüşü” tək cə Paşinyana yox, bütövlükdə Qərbə yönəlmiş bir siqnaldır: kim Rusiyanın təsir zonasını tərk etməyə cəhd edirsə, o, dərhal ictimai şəkildə “ifşa” ediləcək. Bu mənada, məsələ kəşfiyyat bacarığından çox, informasiya manipulyasiyası və psixoloji müharibə texnikasıdır. Rusiya beləliklə, özünün hələ də Ermənistanın “daxilinə baxa biləcək” qədər yaxın olduğunu nümayiş etdirməyə çalışır”.

Siyasi ekspertin fikrinə, Fransanın çəşqin reaksiyası da təsadüf sayıla bilər.

məz: “Çünki Qərb Paşinyanın bu qədər açıq şəkildə izlənilməsinə hazır deyildi. İndi İrəvan faktiki olaraq iki güc arasında qalıb: biri onu cəzalandırmaqla qorxudur, digəri isə dəstək vəd edir, amma iqtisadi yükü bölüşmür. Bu situasiyada Ermənistanın suveren qərar vermək imkanı xeyli məhduddur. Paşinyan Qərbə üz tutur, amma Moskvadan qopma bilmir; Moskva onu təhdid edir, tam itirmək də istəmir. Bu, ikili balans Ermənistan üçün təhlükəli vəziyyətdir - çünki hər iki tərəfin təzyiqi altında siyasi səhv ehtimalı artır. Son nəticədə “İrəvanın öpüşü” Rusiyanın diplomatik sənədi deyil, siyasi sarkazm və hədə mesajıdır. Bu, Moskvanın artıq açıq şəkildə Paşinyanı diskreditasiya etməyə başladığını göstərir”.

□ **E.PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

əlaqəni zəiflətməyə hazır olduq barədə məlumat artıq sızdırılıb. Uzun illərdir ki, Ermənistan Rusiyadan taxıl alır: “İndi isə siyasi səbəblərə görə ermənilər Moskvadan “özlerini ayırmaq” və taxılın bir hissəsini Ukraynadan almaqla ona kömək etmək istəyirlər. Lakin məsələ burasındadır ki, Ukrayna taxılı iki dəfədən çox bahadır. İrəvanın vurğuladığı kimi, bu, prinsip məsələsidir - dostluq dostluqdur, pul puldur. Brüsseldən tələb olunur ki, Ukrayna taxılının artıq dəyəri kompensasiya edilsin. Avropa İttifaqının “üç qarşılığında bir” təklifi də maraqlıdır: Ermənistan üçün taxıl, Kiyevə dəstək və Moskva ilə İrəvan arasında inamsızlığın yaradılması. İndi əsas sual pulu haradan almaqdır. Ukrayna münəqşəsi, eləcə də Rusiyanı məğlub etmək istəyi səbəbindən Aİ ölkələri sosial-iqtisadi böhranın astanasındadır və büdcələri boşdur. Ukrayna taxılının pulunu oğurlanmış Rusiya aktivləri ilə ödəmək yaxşı olardı. Lakin indiyə qədər bu pulu bölüşdürə bilməyiblər. Bu məsələdə “obşak”ın (oğurların ümumi fondu-red.) sahibi olan Belçika tərəddüd edir. Aİ düşünür ki, sadəcə, indi pulu ödəyib daha sonra onu unutmaq yaxşı olardı. Lakin İrəvan davamlı olaraq pul ödəməli olacağı üçün bu mümkün deyil”.

Press-relizin qeyri-adi tonu - ironik ifadəsi və jurnalist üslubu ilə - ekspertlər arasın-

da çəşqinliq yaradıb, çünki bu cür ritorika əvvəllər Rusiya kəşfiyyatının rəsmi hesabatlarında istifadə edilməmişdi. Bu arada Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bəyan edib ki, İrəvan Rusiya taxılından imtina etmək niyyətində deyil. Bu açıqlama onu göstərir ki, Rusiya kəşfiyyatı Paşinyanın xüsusilə xarici səfərlərdə danışıklarını izləyir. Bu “İrəvanın öpüşü” də məhz şifərlə mesajdır. Görünən budur ki, Rusiya-Ermənistan münasibətlərində “taxıl müharibəsi” başlayır. Bu “savaş” haraya qədər davam edəcək və nə ilə bitəcək, demək çətindir. Hər halda, Kreml İrəvanın hər bir addımını təftiş edir və bu, razılaşdırılmış savaşa da bənzəmir. Rusiya-Ermənistan münasibətlərinin indiki durumu və konkret olaraq sözügedən iddialarla bağlı ekspertlərimizin maraqlı şərhləri var.

Sosial Təhqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirdi ki, Qərb ölkələri Ukraynaya birbaşa dəstəklə yanaşı, dolayı dəstəklərini də əsirgəmir: “Bu baxımdan Ukrayna məhsullarını idxal edən bəzi ölkələrə stimullaşdırıcı təkliflər verirlər. Rusiyanın müvafiq orqanlarının məlumatında əslində elə bir məxfilik də yoxdur. Avropa İttifaqı Ermənistana taxılın bir hissəsini Ukraynadan almağı və bu zaman arada olan qiy-

mət fərqini - Rusiya taxılına nisbətə Ukrayna taxılı baha başa gəlir - ödəməyi öhdələri- ne götürürlər. Ermənistan da bu halda “şaxələnməmiş” siyasətini davam etdirir. Bir tərəfdən Rusiya ilə gömrük ittifaqındadır və ondan hərtərəfli bəhrələnilir, digər tərəfdən də Qərblə əlaqələri genişlədirir. Bu baxımdan, görünür, təklif Ermənistan üçün maraq doğurur”.

S.Məmmədov qeyd etdi ki, İrəvan bir tərəfdən maliyyə itkisi olmadan Ukraynadan taxıl alır və ərzaq təhlükəsizliyinin təminatını diversifikasiya edir, digər tərəfdən də Qərbə integrasiyada ardıcıl olmasını nümayiş etdirir: “Bu isə Rusiyanın xoşuna gəlmir. Niyə? Çünki Rusiya ilə Ermənistan vahid gömrük ittifaqındadır. Rusiya öz taxılını yaxın qonşulara satmaqda daha maraqlıdır. Xüsusən Azərbaycan tərəfindən blokada götürüldükdən sonra Ermənistanla Rusiyanın ticarət imkanları genişlənilib. Əslində Ermənistanın Ukraynadan alacağı taxıl Rusiyadan alacağı taxıla nisbətə o qədər də çox deyil. Rusiyanın xoşuna gəlməyən hələ də özünü Rusiyanın strateji müttəfiqi sayan, onunla birgə gömrük və hərbi ittifaqda olan Ermənistanın ikili oyunudur”. **O ki qaldı Rusiya kəşfiyyat orqanlarının bunu müəyyən etməsinə, S.Məmmədovun fikrinə, bu, Rusiyanın müvafiq orqanları üçün çətin olma-**

yan məsələdir: “Amma burada bir məsələ də var. Əgər Ermənistan aldığı taxıla görə Avropa İttifaqının aradakı fərqi Rusiya aktivlərinin hesabına ödəyirsə, bu zaman Rusiyanın reaksiyası daha kəskin ola bilər”.

Siyasi şərhçi Tural İsmayılov isə bildirdi ki, Moskvanın “İrəvanın öpüşü” adlı press-relizi əslində kəşfiyyat qabiliyyətinin nümayişi deyil, siyasi təzyiq alətidir: “Rusiya bu yolla Ermənistan rəhbərliyinə açıq mesaj verir: “Sən nə qədər gizli danışılar aparasan da, bizə gizli qalmayacaqsan”. Amma bu, kəşfiyyatın peşəkarlığından çox siyasi oyunun bir hissəsidir. Rusiya bu açıqlama ilə Paşinyanı ifşa etmək, onun Qərbə yönəlik addımlarını içəridən zəiflətmək istəyir. Məqsəd - Ermənistanı psixoloji təzyiq altında saxlamaq, ictimai rəy vasitəsilə Paşinyanın qərar azadlığını məhdudlaşdırmaqdır. Yəni “dinləmə” deyilən məsələ, sadəcə, informasiya toplamaq üçün yox, qorxutma effekti yaratmaq üçündür. Moskva bilir ki, Paşinyanın son vaxtlar Fransa və Aİ ilə yaxınlaşması, Rusiyanın təsir zonasını zəiflədir. Ona görə də bu tip “sızdırılmış məlumatlar” vasitəsilə həm Paşinyanı Qərb qarşısında etibarsız göstərmək, həm də İrəvanda daxili narazılığı artırmaq istəyir. Mətnə ironik və jurnalistik üslub da bunun göstəricisidir - bu, diplomatik sənəd deyil, siyasi provokasiyadır”.

“Euronews” un müxbiri yol qəzasında həlak oldu

EMİN İBRAHİMOV
КОРРЕСПОНДЕНТ Euronews

Azərbaycanın tanınmış jurnalisti, “Euronews” telekanalının müxbiri Türkiyədə yol-nəqliyyat hadisəsi nəticəsində faciəvi şəkildə həyatını itirib.

Bu barədə “Trend”ə jurnalistin yaxınları məlumat verib.

Emin İbrahimov Azərbaycan jurnalistikasının ən parlaq nümayəndələrindən biri olub. Onun “Euronews” üçün hazırladığı reportajlar, ələlxüsus da 2020-ci ilin Vətən müharibəsi günlərində çəkdiyi sülhətler obyektivliyi və dərin peşəkarlığına görə ona böyük nüfuz qazandırılıb.

Medianın İnkişafı Agentliyi tanınmış jurnalist Emin İbrahimovun vəfatı ilə bağlı başsağlığı yayıb.

Bu barədə MEDIA-nın sosial hesablarında paylaşılıb.

“Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin rəhbərliyi və kollektivi tanınmış jurnalist Emin İbrahimovun vəfatından kədərlandığını bildirir, mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir. Allah rəhmət eləsin!” - paylaşımında qeyd olunub.

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev tanınmış jurnalist Emin İbrahimovun vəfatı ilə bağlı başsağlığı yayıb. “Allah rəhmət eləsin”, - paylaşımında bildirilib.

“Yeni Müsavat” redaksiyası baş verən hadisə ilə əlaqədar təəssüfünü bildirir və Emin İbrahimovun ailə üzvlərinə və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Noyabrın 11-də Gürcüstanın Siqnaxi bölgəsində qəzaya uğrayan, içərisində 20 Türkiyə hərbiçisinin olduğu “C-130” un qalıqları üzərində araşdırma işləri davam edir. Artıq 20-ci şəhidin də nəşi tapılıb və bununla da axtarış-xilasətmə işləri başa çatıb. Qeyd edək ki, təyyarənin “qara qutu” su da tapılıb və Türkiyəyə aparılıb.

Qəza ilə bağlı yeni detallar da üzə çıxıb. Bu barədə Teleqraf “Türkiyə” qəzetinə istinadən məlumat yayıb.

Nəşr yazıb ki, havada üç yərə ayrılan təyyarədə partlayış və ya yanğın baş verməyib. Həlak olan hərbiçilərin nəşləri noyabrın 14-də Türkiyəyə gətiriləcək. Uçuş zamanı təyyarə pilotlarının danışığı və sistem fəaliyyətini qeydə alan qara qutunun incələnməsi nəticəsində qəzanın səbəbinin müəyyənləşdiriləcəyi gözlənilir.

Onu da bildirək ki, Gürcüstanda mümkün aviasiya təhlükəsizliyi pozuntusu ilə bağlı cinayət işi başlanıb. İşlər Türkiyə və Azərbaycanın birbaşa dəstəyi ilə koordinasiya şəkildə həyata keçirilir.

Gürcüstanda qəzaya uğrayan “C-130” hərbi yük təyyarəsində hərbi sursat

qalıb. 13:50-də Tiflisə son dəfə rabitə əlaqəsi qurulub, bundan sonra təmas kəsilib”.

Nazirlik təyyarənin qəzaya uğrama səbəbinin hələlik bilinmədiyini qeyd edib: “Təyyarə hələlik məlum olmayan səbəbdən Tiflisin cənubunda, Azərbaycan-Gürcüstan sərhədində qəzaya uğrayıb”.

Nazirlik onu da bildirir ki, “C-130” tipli hərbi yük təyyarəsinə bir ay bundan əvvəl texniki baxış keçirilib. Bildirilib ki, sözügedən təyyarələrin texniki baxışları Türkiyə tərəfindən mütəmadi şəkildə həyata keçir-

“Qara qutu” nə zaman açılacaq?

Türkiyə 20 şəhidini qarşılayır

lir: ““C-130” tipli təyyarələr hazırda 70-dən çox ölkədə aktiv istifadə olunur. Qəzaya uğrayan təyyarənin texniki keçmişini araşdırdıqda təyyarəyə “Erciyes Avionik” modernləşdirməsinin tətbiq olunduğu, planlı gövdə, mühərrik baxışlarının vaxtında yerinə yetirildiyi, sonuncu texniki baxışının 11 sentyabr - 12 oktyabr 2025 tarixləri arasında aparıldığı müəyyən edilib”.

Türkiyə Milli Müdafiə Nazirliyinin yaydığı daha bir məlumatdan aydın olur ki, qardaş ölkədə Gürcüstan-Azərbaycan sərhədində qəzaya uğrayan “C-130” tipli hərbi nəqliyyat təyyarəsindən sonra eyni tipli bütün təyyarələrin uçuşları müvəqqəti olaraq dayandırılıb. Bu qərar hadisənin baş verdiyi 12 noyabr tarixində qəbul olunub.

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Gürcüstanda qəzaya uğrayan hərbi yük təyyarəsi “C-130” istifadəyə tam yararlı olub. Bu barədə **Türkiyə Müdafiə Nazirliyinin sözcüsü Zeki Aktürk** bildirib. Sözcü vaxtilə Səudiyyə Ərəbistanından alınmış təy-

yarənin istifadəyə yararsız olması ilə bağlı medianın iddiasına belə cavab verib: “Sözügedən təyyarə 21 yanvar 2012-ci ildə Səudiyyə Ərəbistanından alınıb, baxış və texniki xidmətlərdən sonra 2014-cü ildə envanterə daxil edilib. Təyyarə modernizasiya olunaraq 2022-ci ildən istifadəyə verilib.

O vaxtdan bu günə qədər təyyarə müntəzəm texniki baxışlarla xidmətə davam etdirilir. Burada üç dövlətin - Türkiyə, Gürcüstan, Azərbaycan istintaq orqanları birgə fəaliyyət göstərir. Burada əgər təyyarə qəzası ilə bağlı dövlətlərarası narazılıqlar yoxdursa, təyyarənin vurulma ehtimalı mövcud deyilsə, qara qutunun deşifrə prosesi bir həftəyə yekunlaşa bilər. Burada, sadəcə olaraq, bir neçə məqamı nəzərə almaq lazımdır. Bu qara qutu quyruq hissəsinə aid qara qutu araşdırılma məqsədilə ölkəmizə gətirilib. Artıq Ankarada araşdırılmağa başlanılıb”.

Zeki Aktürk təyyarənin qara qutusunun araşdırılmağa üçün Türkiyəyə gətirildiyini də xatırladı: “Qəzaya uğrayan təyyarəmizə aid qara qutu araşdırılma məqsədilə ölkəmizə gətirilib. Artıq Ankarada araşdırılmağa başlanılıb”.

Türkiyə təyyarəsinə məxsus və istintaq üçün vacib olan bütün texniki vasi-

tələr və fraqmentlərə baxış keçirilib və ekspertiza aparılır.

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev “Yeni Müsavat”a açıqlamasında uzağı gələn həftə təyyarənin qara qutusunun açılacağına əminliyini ifadə etdi: “Hazırda təyyarə qəzası ilə bağlı istintaq hərəkətləri davam etdirilir. Burada üç dövlətin - Türkiyə, Gürcüstan, Azərbaycan istintaq orqanları birgə fəaliyyət göstərir. Burada əgər təyyarə qəzası ilə bağlı dövlətlərarası narazılıqlar yoxdursa, təyyarənin vurulma ehtimalı mövcud deyilsə, qara qutunun deşifrə prosesi bir həftəyə yekunlaşa bilər. Burada, sadəcə olaraq, bir neçə məqamı nəzərə almaq lazımdır. Bu qara qutu quyruq hissəsinə aid qara qutu araşdırılma məqsədilə ölkəmizə gətirilib. Artıq Ankarada araşdırılmağa başlanılıb”.

Türkiyə təyyarəsinə məxsus və istintaq üçün vacib olan bütün texniki vasi-

ye bu məsələdə mütəxəssisdir. Türkiyə tərəfi NATO-nun üzvü olduğuna görə özləri deşifrə edəcəklər. Onun üçün də bir həftə ərzində bunun açılması gözlənilir. Təbii ki, rəsmi açıqlama vaxtı texniki analizlər başa çatsa, ictimaiyyətə açıqlama təxmini 10 gün müddətində verilir. Bu açıqlama mütləq şəkildə verilməlidir. Çünki ortada dezinformasiyalar mövcuddur. Müxtəlif dövlətlərin maraqlarından çıxış edən qüvvələr var. İrəli sürülən istər texniki nasazlıq, istər qeyri peşəkarlıq, istərsə də terror aktı kimi versiyalar qara qutunun deşifrəsindən sonra aydın olacaq. Hadisə Gəncədən uçuşdan sonra 26-27-ci dəqiqə aralığında baş verib. Həmin dəqiqədə ekipajın hansı danışığı olubsa, bu, mütləq şəkildə açıqlanacaq. Hazırda siyasi gərginlik, qarşılıqlı ittihamlar yoxdur. Bir daha qeyd edərim ki, ilkin açıqlamaların azı bir həftə ərzində verilməsi mümkündür”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

2003-cü il prezident seçkilində qeyd alınmış namizədlər kimi iştirak edən İsa Qəmbər və Etibar Məmmədov arasında danışıqlara dair mediada, o cümlədən sosial şəbəkələrdə müzakirələr gedir. Tərəflər bir-birlərinin ünvanına ittihamlar səsləndirir.

"Cebheinfo.az" xəbər verir ki, Azərbaycan Xalq Partiyasının sabiq sədri Pənəh Hüseyn də məsələ ilə bağlı fikirlərini bölüşüb. "Bir çox dostlar mənə müraciət edərək bu məsələyə aydınlıq gətirməyi xahiş etdilər. Lakin mən mövzunu aktual saymayaraq, üs-

Polad Bülbüloğluna qarşı şok Rusiya ittihamı

Kamil Şahverdi: "Yəqin Moskvadan göstəriş gəlib..."

"1990-cı illərin sonu, 2000-ci illərin əvvəllərində kinonu (təkcə kinonu deyil) dağıdan, Ramiz əmi ilə (Ramiz Mehdiyev) respublikanın bütün kinoteatrlarını (o dövrdə Azərbaycanda yüzrlə kinoteatr var idi) satan, kino obyektlərini dağıdan, kinostudiyanın hektarlarla ərazisini restoranlara, tikinti şirkətlərinə "hədiyyə edən", Şıxovda keçmiş SSRİ-də dəniz çəkilişləri aparmaq üçün dəniz səviyyəsi ilə eyni olan yeganə çəkiliş hovuzunu basıb yeyən, hər rayonda, hər kənddə olan klubları, kitabxanaları rahatca həzm edib üstündən su içən, hələ üstəlik Azərbaycanda mövcud olan 5000-dən artıq kino nümayişi avadanlığını ("sehirli" çubuğu ilə) nazirliyin balansından sildirən, Kinoprokat kimi böyük bir strukturlu ləğv edən (Kinoprokatın müdürünü işdən çıxara bilmədi deyərək, idarəni ləğv etdi), əmlakını isə silən birinə nə düşüb görəsən, kinoya pul ayrılmasının vacibliyindən danışır?"

Kult.az xəbər verir ki, bu sözləri Rəşid Behbudov Fondunun direktoru, tanınmış jurnalist Kamil Şahverdi sabiq mədəniyyət naziri, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Polad Bülbüloğlunun açıqlamasına cavab olaraq qeyd edib.

"Bir neçə gün bundan qabaq işbaz, dələduz, oğru Şıvıko Azərbaycanla mədəni əlaqələrin yenidən qurulmasının mümkünliyindən danışdı. Ramiz əmi vurulandan sonra qeybə çəkilənlərə bir mesaj idi deyəsən... Bunlar da yavaş-yavaş baş qaldırmağa başlayıblar. Yəqin Moskvadan göstəriş gəlib.

Başqa səbəb isə odur ki, gələn il millətimizi aşağılayan "Qorxma, mən sənənləyem" filminin 3-cü hissəsini çəkmək keçir xeyallarıdır. Yəni bizim pulumuza bizi aşağılamaq istəyirlər.

İnanın ki, bunları milli mədəniyyətimiz, incəsənətimiz, kinomuz, teatrımız, ədəbiyyatımız, musiqimiz, rəngkarlığımız qətiyyətlə düşündürmür. Yalnız və yalnız şəxsi maraq və Moskvadan gələn tapşırıq olanda səsləri çıxır. Yoxsa bunun bu ahlı yaşında nə vecinədi ki, gələn il kinoya pul ayracaqlar, ya yox..." - o bildirib.

Qeyd edək ki, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Polad Bülbüloğlu parlamentin bir neçə komitəsinin dünənki iclasında "Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı kino sahəsinə pul ayrılmasına etiraz edib.

■ "Yeni Müsavat"

tarixində Müsavat, ADP və "Bizim Azərbaycan" seçki blokuna daxil olan digər şəxslər tərəfindən də çoxsaylı açıqlamalar, şərhlər, izahlar var...

■ "Yeni Müsavat"

İsa Qəmbər-Etibar Məmmədov razılaşmasını kim pozub?

Pənəh Hüseyn açıqladı: "Təfəsilatlı təsvir və izahı gələcəyə buraxıb..."

təlik zərərli olduğu qənaətimə görə gələcəkdə, daha sakit ortamda, imkan olsa toxunaram deyər düşünüb qarışmadım. Lakin spekulasiyalar davam edir", - deyər sabiq baş nazir qeyd edib. **P.Hüseyn yazır:** "Təfəsilatlı təsvir və izahı gələcəyə buraxıb bugünkü mübahisə, çekişmə və diskussiyalara əsasən son qoya biləcək bir materialı dərc etməyi faydalı saydım. Bu material İsa Qəmbər və Etibar Məmmədov arasında seçki ilə bağlı razılaşma sənədi layihəsinin müəlliflərindən biri, o vaxt AMİP rəhbərliyində və Etibar Məmmədovun komandasında əsas fiqurlardan olan tanınmış hüquqşünas, prezidentliyə AXCP-AMİP koalisiyasının vahid namizədi E.Məmmədovun vəkili Fuad Ağayevin 10

oktyabr 2003-cü il tarixində keçirdiyi mətbuat konfransındakı açıqlamalarıdır. Material "Azadlıq" qəzetinin 11 oktyabr 2003-cü il tarixli sayında dərc edilib. Materialda bildirilir ki, üç müxalifət lideri - Əli Kərimli, Etibar Məmmədov və İsa Qəmbərin keçirdikləri görüşün müəyyən mərhələsində iştirakçı olmuş F.Ağayev danışıqların gediş barədə jurnalistləri məlumatlandırır. Bildirir ki, liderlərin görüşündə ilkin anlaşma əldə olunduqdan sonra Qulamhüseyn Əlibəyli və Fuad Ağayev oraya dəvət olublar. Daha sonra F.Ağayev deyib: "Biz razılaşdırılmış prinsiplərə uyğun saziş layihəsi hazırlamalı idik. Bu prinsiplər belə idi: Yaxın dövr üçün Koalisiya Şurası yaradılır. Şuraya Əli Kərimli, Etibar Məmmədov və İsa Qəmbər daxil olur.

Qurumun sədri Etibar Məmmədov seçilir. Başqa liderlərin də bu şurada təmsil olunması məqsəduyğun sayılır. Koalisiyanın vahid namizədi kimi İsa Qəmbər çıxış edir. Seçkidə qələbə çaldıqdan sonra koalisiyalı hakimiyyət formalaşır ki, prezident İsa Qəmbər olduğu təqdirdə Etibar Məmmədov baş nazir olur. Bu koalisiyadakı nazirlərin, dövlət komitə sədrlərinin mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına təyinatı konsensus yolu ilə Koalisiya Şurasında müəyyənləşir. Yalnız bundan sonra baş nazir müvafiq təqdimatla prezidentə müraciət edir və o öz fərmamını verir. Prezident seçkilərindən 6 ay sonra yeni konstitusiyaya layihəsi referendumla çıxarılır. Həmin layihədə fəvqəladə

səlahiyyətli prezidentli respublikadan parlamentli respublikaya keçid nəzərdə tutulur. Burada da Türkiyə modeli əsas götürülür. Konstitusiyaya islahatından 6 ay sonra ölkədə parlament seçkiləri keçirilir".

P.Hüseyn yazır ki, İsa Qəmbər F.Ağayevə bildirib ki, sənəd hazırlandıqdan sonra ona çatdırılsın: "İsa bəy dedi ki, layihəni öz partiyasında müzakirə edib onların dəstəyini almağa çalışacaq. Biz prinsipləri saziş layihəsi şəklində saldıqdan sonra liderlərə, o cümlədən İsa bəyə çatdırdıq. Sonradan məlum oldu ki, liderlərin görüşündən sonra İsa Qəmbərin Rəsul Quliyevlə söhbəti olub və anlaşma əldə ediblər".

P.Hüseyn bildirib ki, bu məsələyə dair yenə 2003-cü il

Zakir Qaralovun şirkətlərinin borcu ilə bağlı açıqlama

"Hazırda "Akkord Sənaye Tikinti İnvestisiya Korporasiyası" ASC və "Akkord Nəqliyyat" MMC-nin vergi üzrə borcu mövcud deyil"

"Akkord Şirkətlər Qrupu" vergi borcları ilə bağlı mətbuatda yayılan məlumatlara aydınlıq gətirib. "Teleqraf" xəbər verir ki, açıqlamada "Akkord Sənaye Tikinti İnvestisiya Korporasiyası" ASC və onun törəmə müəssisələrinin vergi borclarının mətbuatda qeyd edildiyi qeyd olmadığı deyilir.

Məlumatla görə, hazırda Akkord Şirkətlər Qrupuna "Akkord Sənaye Tikinti İnvestisiya Korporasiyası" ASC, "Akkord Nəqliyyat" MMC, "Hydraulic Mechanisms Company" MMC,

"Akkord Hydrotechnical Construction Company" MMC və "Akkord General Construction" MMC daxildir.

Bildirilir ki, mediada adı hallanan digər müəssisələr artıq uzun müddətdir Akkord Şirkətlər Qrupunun təşkilatı-ıdarəetmə strukturuna daxil deyil. Həmin müəssisələrlə "Akkord" korporasiyasının heç bir iqtisadi və hüquqi bağlılığı yoxdur və bu şirkətlər Akkord brendi altında fəaliyyət göstərmirlər.

Açıqlamada qeyd olunur ki, hazırda "Akkord Sənaye Tikinti İnvestisiya Korporasiyası"

ASC və "Akkord Nəqliyyat" MMC-nin vergi üzrə borcu mövcud deyil: "Hydraulic Mechanisms Company" MMC-nin vergilər üzrə 172 min manat borcu var və bu borcun ödənilməsi istiqamətində Dövlət Vergi Xidməti ilə şirkət arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq davam etdirilir. Bildirilir ki, borcun bu ilin sonuna qədər tam ödənilməsi nəzərdə tutulur. Yuxarıda adları çəkilən müəssisələrdən "Akkord Hydrotechnical Construction Company" MMC-nin də vergilər üzrə borcu mövcuddur. Açıqlamada bu borcun ya-

ranma səbəbi kimi, şirkətin "Su Ehtiyatları Agentliyi" (Azərsu ASC-nin hüquqi varisi) tərəfindən görülmüş işlərə görə xeyli miqdarda debitor borcun ödənilməməsi göstərilir. Məsələnin həlli istiqamətində Dövlət Vergi Xidməti, "Azərsu" ASC və müəssisə arasında birgə fəaliyyət davam edir.

Şirkətin bu açıqlamasından sonra rəsmi mənbələrdə adı çəkilən şirkətlərin vergi borcları ilə bağlı dəqiqləşdirmə aparıldı.

Rəsmi mənbələrə əsasən, "Hydraulic Mechanisms Company" MMC-nin vergi borcu

açıqlamada qeyd olunduğu kimi 172 min manat deyil, 184 min manatdır.

"Akkord Hydrotechnical Construction Company" MMC-nin vergilər üzrə borcu isə 1 milyon 119 min manat təşkil edir.

Qeyd edək ki, "Akkord Korporasiyası" ASC keçmiş Baş prokuror Zakir Qaralova məxsusdur. ASC-yə daxil olan müəssisələrin sayı vaxtilə 20-dən çox olub. Rəsmi açıqlamadan aydın olur ki, bu müəssisələrin əksəriyyəti artıq əl dəyişdirib və hazırda ASC-nin nəzdində 4 müəssisə fəaliyyət göstərir.

Mətbuatda yer alan məlu-

matlarda "Akkord Korporasiyası"na məxsus şirkətlərin ümumilikdə 5 milyon manata yaxın vergi borcunun olduğu bildirilir. Lakin həmin müəssisələrin çoxunun "Akkord Korporasiyası"ndan ayrıldığı barədə rəsmi açıqlama verilməmişdi.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, bu müəssisələr "Akkord Korporasiyası"ndan ayrılsa da, vergiyə olan borcları hələ də ödənilməmiş qalır.

Zakir Qaralovun nəzarətində olan müəssisələrin bu günə olan ümumi vergi borcu isə 1 milyon 300 min manat təşkil edir.

■ "Yeni Müsavat"

Bakıda quzu əti kəskin bahalaşmış. Bu barədə “Qaynarinfo”-ya açıqlamasında iqtisadçı ekspert Vahid Məhərrəmli məlumat verib. O bildirib ki, bazarlarda quzu ətinin bir kiloqramı 22 manat olub: “Hər gün bazarlardan məlumat alıram. Satıcılar bunun səbəbini quzu ətinin kəsilməsinə qoyulan qadağa ilə əlaqələndirib. İndi quzu kəsimi ilə məşğul olanları yoxlayan orqanların sayı da artıb. Kimin haradasa bir cüzi vəzifəsi varsa, onlara irad tutur ki, quzu kəsmisən, bu da qanunla qadağadır. Onlar da məcbur olub ayrı yollara əl atırlar”.

Vahid Məhərrəmli bu gün imkanlı adamların quzu ətinə üstünlük verdiyini vurğulayıb: “Heyvan nə qədər cavandırırsa, əti o qədər sağlamdır. Cavan heyvan xəstəliyə yoluxmur. Milli Məclisdə bununla bağlı təkliflər verildə biz onun əleyhinə çıxdıq, dedik ki, belə qanunlar qəbul etməyin”.

Xatırladaq ki, Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzayev ötən mövsümdə parlamentdə çıxışı zamanı heyvanların kəsilməsi üçün yaş həddinin müəyyənəşdirilməsini təklif edib: “Heyvanların kəsilməsi üçün yaş həddinin müəyyənəşdirilməsi lazımdır. 7-8 kiloqramlıq quzuların, buzovların kütləvi kəsimi və satışı heyvandarlığın inkişafına maneədir. Bazarda ətin qiymətinin artmasına səbəb olur. Orta kəsim çəkisinin 2 kq az olması illik qoyun əti istehsalında 8 min ton itki deməkdir. Bizdə kəsim çəkisi normaldan nəinki 2, hətta 9-10 kq azdır. Heyvanların kəsilməsi üçün yaş həddinin müəyyən edilməsi, qadağaların qoyulması, cərimələrin tətbiqi yaxşı olardı”.

Maraqlıdır ki, Azərbaycanda 6 ay-1 illik quzu ətinin istehlakı tarixən formalaşmış istehlak mədəniyyətidir. Bu mədəniyyət nə sovet dövründə, nə də ondan sonra ət istehsalına hər hansı mənfi təsirini göstərməyib. Ümumiyyətlə, son bir ildə quzu və mal əti ilə bağlı mövzunun gündəmdə saxlanması, müxtəlif rəylərin ictimaiyyətə ötürülməsi yalnız bir məqsədə xidmət edir: ətin bahalaşmasına haqq qazandırmaq, bu prosesin kökündə dayanan idarəetmə siyasət səhvlərini ört-basdır etmək.

Söhbət ilk növbədə son 10 ildə qoyunçuluğun iflasına gətirib çıxaran, bitkiçiliyə hesablanmış aqrar inkişaf siyasətindən gedir. Məhz bu siyasət nəticəsində əsas qoyunçuluq rayonlarında sürülərin qışlaq əraziləri etirazlara, sağlam analizlərə baxmadan əkin altına verilib. Neft qiymətlərinin kəskin azalması nəticəsində valyuta gəlirlərinin sürətlə düşməsi qısa müddətdə ölkəyə valyuta gətirə biləcək sahələrin inkişafını zəruri edirdi.

Quzu əti neftin yarı qiymətinə...

Səbəb kəsim qadağasıdır, yoxsa inhisarçı sifarişdir?

Çox təəssüflər olsun ki, hökumət asanına yönələrək belə sahələr kimi bitkiçiliyi önə çəkdi. Nəticədə, yüz minlərlə baş qoyun sürüləri otlaq-qışlaqsız qalaraq məhv edildi. Eyni proses iribuynuzlu heyvanlarla bağlı da yürüdü. Rəsmi statistika bu prosesi aydın göstərir: Son 5 ildə Azərbaycanda iribuynuzlu mal-qaranın və keçiqoyunların sayı hər il azalaraq ən aşağı həddə düşüb. Dövlət Statistika Komitəsinin (DSK) rəqəmlərinə əsasən 2025-ci ilin yanvarın 1-nə ölkədə olan iribuynuzlu mal-qaranın sayı 2 milyon 465,6 min baş, 2024-cü il yanvarın 1-nə 2 milyon 507,7 min baş, 2023-cü il yanvarın 1-nə 2 milyon 618,1 min baş, 2022-ci il yanvarın 1-nə 2 milyon 648,8 min baş, 2021-ci il yanvarın 1-nə 2 milyon 650,7 min baş, 2020-ci il yanvarın 1-nə isə 2 milyon 646,6 min baş olub.

Eyni zamanda 2025-ci il yanvarın 1-nə ölkədə olan qoyun-keçilərin sayı 6 milyon 896,5 min baş, 2024-cü il yanvarın 1-nə 7 milyon 60,6 min baş, 2023-cü il yanvarın 1-nə 7 milyon 751,7 min baş, 2022-ci il yanvarın 1-nə 7 milyon 899,7 min baş, 2021-ci il yanvarın 1-nə 8 milyon 89,7 min baş, 2020-ci il yanvarın 1-nə 8 milyon 189,2 min baş olub.

Bu statistikadan aydın olur ki, 5 ildə qoyun-keçi sayında 1,5 milyon başa yaxın, mal-qara sayında isə 200 min başa yaxın azalma olub.

Hökumət rəsmiləri xırda heyvandarlıqdan iri təsərrüfatlara keçid olacağıni, tezliklə iri və cins heyvandarlıq qurumlarının ölkənin təminatında aparıcı yerə çıxacağını vəd etsələr də, bu, reallaşmadı. Kor-korane məhv edilən qoyun sürülərindən alınacaq məhsulun əvəzini isə idxal quzuları hesabına doldurmağa başladılar. Sərhəd bölgələrdə yaşayan fərdi şəxslər Rusiya, Gürcüstan, hətta Qazaxıstandan 5-6 aylıq quzuları gətirib, 3-4 ay baxdıqdan sonra kəsib satmağa, yaxud elə baxımsız satmağa başladılar. Bu işin qazanc gətirdiyini gören inhisarçı qruplar dərhal ona əl qoydular. 2020-ci il koronavirus pandemiyasından etibarən Gürcüstan, Rusiya ilə quru sərhədinin bağlanması onlar üçün göyükdüşmə fürsətə çevrildi: fərdi şəxslərin öz avtomobilləri ilə sərhədi keçməsi qadağan edildi, nəticədə kiçik bir qrup hər iki ölkədən diri heyvan idxalını tam əlinə aldı. Hansı ki, belə idxal fantastik sürətlə artır. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatından aydın olur ki, 2025-ci ilin yanvar-sentyabrında Azərbaycana xaricdən 29 milyon 814,22 min dollar dəyərində 271 min 971 baş diri qoyun (ətlik istiqamətli quzular) idxal olunub. Bu, ötən ilin eyni dövründəki idxalla müqayisədə dəyər baxımından 2,2 dəfədən çox, say baxımından isə 1,9 dəfədən çox artım deməkdir. Xatırladaq ki, 2024-cü

il yanvar-sentyabrında ölkəyə 13 milyon 396,38 min dollar dəyərində 139 min 719 baş quzu idxal olunmuşdu.

Ötən il bir quzunun idxalına 95,8 dollar, bu ilin eyni dövründə isə 109,6 dollar xərc çəkilib. Bu, idxal quzusunun illik 14 faiz bahalaşdığını göstərir.

Azərbaycanın quzu idxalında iki mənbə üstünlük təşkil edir: Gürcüstan və Rusiya. Ötən ilin 9 ayında birincidən 125 min 559 baş, ikincidən 10 min 710 baş, bu ilin eyni dövründə birincidən 144 min 163 baş, ikincidən isə 127 min 808 baş quzu alınıb. Göründüyü kimi, bu il quzu idxalındakı artımın 90 faizindən yuxarısı Rusiyadan idxalın payına düşür. Bu il quzunun birini Gürcüstandan 104 dollara, Rusiyadan isə 116 dollara almışıq.

Maraqlıdır ki, Rusiyadan diri quzu idxalı ilin əvvəlindən artmağa başlasa da, Gürcüstandan bu proses avqust ayında kəskin şəkildə sürətlənərək dəfələrlə artım nümayiş etdirib. İyun ayının yekununda cəmi 5027 başm olan bu idxal, iyulun sonunda 21 min 508-ə, avqustun sonunda 73 min 173 başa, sentyabrın sonunda isə 127 min 808 başa qədər artıb. Bu isə Gürcüstandan diri quzu idxalında aylıq 2-3 dəfə artım olduğunu göstərir.

Bir qayda olaraq, xaricdən quzu-qoyun əti idxal etməyən Azərbaycanda bu il vəziyyət kəskin dəyişib. Söhbət ilk növbədə qoyunçuluğun vətəni sayılan Mon-

qolustandan gedir. Yanvar-sentyabr aylarında bu ölkədən 18 ton təzə, 96,53 ton dondurulmuş quzu cəmdəyi, 147,43 ton dondurulmuş cəmdək və şaqqalar halında qoyun əti idxal olunub. Daha 18,19 ton sümükdən ayrılmış, dondurulmuş qoyun ətinə isə Rusiyadan idxal etmişik.

Bu statistika isə ondan xəbər verir ki, son vaxtlar Monqolustan quzusu deyə ictimaiyyət arasında təbliğati aparılan ətləndə daha çox qoyun ətidir, quzu əti onun yarıdan az bir hissəsini təşkil edir.

Son iki ildə ölkədə quzu və mal ətinin kəskin bahalaşmasına baxmayaraq, azsayda qalan heyvanların saxlanması imkanlarının daraldılması davam edir. Belə ki, müxtəlif mexanizmlər vasitəsilə dağlıq və dağətəyi rayonlardakı örüş yerləri meyvə bağlarına ayrılır. Bu proses o həddə çatıb ki, artıq qapısında 1-2 inək saxlayan vətəndaş belə onları otarmağa, yaxud yem üçün ot yetişdirməyə ərazi tapa bilmir. Nəticədə yem bazası sürətlə azalır. Rəsmi statistikadan aydın olur ki, yemlik bitkilərin əkin sahəsi 2015-ci ildəki 428 min 611 hektardan 2024-cü ildə 355 min 624 hektara qədər azalıb. Bu azalma təbii ki, yem təminatının düşməsinə, qiymətlərin artmasına gətirib çıxarıb. Daxildə yem ehtiyatlarının azalması xaricdən idxalı stimullaşdırır ki, bu da daxili bazarda qiymətləri xarici faktorlardan daha çox asılı edir.

Azərbaycan Mərkəzi Bankının araşdırmasına görə, ölkədə inflyasiyanın yüksəlməsinə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət artımının təsiri ən böyük daxili faktordur. Bu artımın isə 27 faizdən çoxu heyvandarlıqda istifadə olunan yemlərin idxal qiymətinin bahalaşması hesabına baş verir.

Ərzaq balansına əsasən, 2024-cü ildə ölkədə bütün növ ət ehtiyatlarının həcmi 476 min 917 ton olub ki, bu da 2023-cü illə müqayisədə 4,1 faiz çoxdur. Ət ehtiyatlarının 2,5 faizi ilin əvvəlindən qalan qalıq hesabına, 81 faizi istehsal, 16,4 faizi idxal hesabına formalaşmış.

Ötən il Azərbaycanda 386 min 323 ton ət istehsal edilib ki, bu da əvvəlki illə müqayisədə 0,9 faiz çoxdur. Hesabat dövründə Azərbaycanın bütün növ ət məhsulları ilə özünü təmin etmə səviyyəsi 2,2 faiz azalaraq 83,4 faiz təşkil edib.

Azərbaycanda illik adambaşına ət istehlakı 44,39 kq təşkil edir. Bu isə dünya üzrə orta göstəricidən iki dəfəyə yaxın azdır. Qonşularımız olan Rusiyada bu rəqəm 81,7, Türkiyədə 46,8, İranda 31,9 kq-dır. Rəqəmlər və dəyərləndirmələr göstərir ki, ət istehlakı yaşayış səviyyəsinin yaxşı olduğu ölkələrdə daha yüksək olur. Məsələn, dünyada adambaşına illik ən çox ət istehlak edən ölkələrin sırasına Honq Konq (123 kq), ABŞ (123 kq), Marşal Adaları (118 kq), Argentina (113 kq), İsrail (113 kq), Çin Xalq Respublikasının Makau Xüsusi İnzibati Bölgəsi Makau (113kq), Avstraliya (112 kq), Baham Adaları Birliyi 108 (kq) daxildir.

Göründüyü kimi, Azərbaycan ət istehlakı səviyyəsi aşağı olan ölkələr sırasındadır. Gedən proseslər göstərir ki, ət bazarındakı mövcud vəziyyət bilavasitə inhisarların fəaliyyətinin nəticəsidir. Bazarda qiymətləri idxalçı inhisarlar diqtə edir: həm diri heyvan, həm də ət idxalındakı inhisarçılar ölkədə ət qiymətlərinin bahalaşmasında maraqlıdılar. Bir sıra dövlət qurumları bu prosesdə onlara dəstəyini əsirgəmir. Quzu əti istehlakının əleyhinə yönəlmiş bütün çıxışlar da inhisarçı qrupun sifarişidir: daha çox qazanc əldə edilməsinə hesablanmış sifarişin...

Diş həkimlərinin total yoxlanması - təhlükə, yoxsa...

Professor deyir ki, həkimlərin akkreditasiyasını qurmaqla bu problemi birdəfəlik həll etmək olar

Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzi (AEM) bu ilin yanvar - oktyabr ayları ərzində 78 stomatoloji klinikada yoxlama keçirib, onlardan 72-də müxtəlif nöqsanlar aşkar edilib.

Bu barədə AEM-dən məlumat verilib. Bildirilib ki, nöqsanlardan 33-ü lisenziya şərtləri sualı üzrə, 15-i lisenziya olmadan iş və fəaliyyət, 8-i lisenziyadan kənar iş və fəaliyyət, 9-u sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi olmadan özəl tibb fəaliyyəti ilə məşğul olma faktı, 2-si lisenziya və sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi olmadan, lisenziyadan kənar özəl tibb fəaliyyəti ilə məşğul olma faktı, 5-i isə sertifikatlaşdırma şəhadətnaməsi olmadan və lisenziya

olmadan və lisenziya-dankənar özəl tibb fəaliyyəti ilə məşğul olma faktı üzrə aşkarlanıb.

Əvvəllər də stomatoloji klinikalarda yoxlamalar aparılıb, bir çoxu bağlanıb. Lakin göründüyü kimi, bu problem həllini tapmır. Hələ də lisenziyadan kənar iş və fəaliyyət göstərən belə kabinetlər var.

Bəs bu problemin qarşısını tamamilə necə almaq olar? Lisenziyadan kənar özəl tibb fəaliyyəti olan belə məntəqələr qapadılmalıdır, yoxsa yoxlanılıb lisenziya verilməlidir? Həmin stomatoloqların lisenziya almamaqda marağı nədir? Bu klinikaların adları və ünvanı da açıqlansa, daha yaxşı olmazdı?

Əksər ölkələrdə stomatoloji və digər tibbi xidmətlərin lisenziyalasdırılması və tənzimlənməsi kifayət qədər ciddi həyata keçirilir, çünki qanunsuz fəaliyyət həm vətəndaşların sağlamlığına, həm də etibara ciddi zərər verir. Məsələn, ABŞ-də stomatoloji fəaliyyət əsasən ştat səviyyəsində lisenziyalasdırılır və hər ştatın Dental Board-u fəaliyyət göstərir. Həkimlər həm lisenziya, həm də davamlı professional inkişaf sertifikatı əldə etməlidirlər. Lisenziyasız fəaliyyət cinayət və inzibati məsuliyyət doğurur, lisenziya dayandırılmış həkimlərin adları isə ictimaiyyət üçün açıq elan olunur.

Avropa ölkələrində həm dövlət, həm də peşəkar assosiasiyalar nəzarət funksiyasını yerinə yetirir. Məsələn, Almaniya hər stomatoloq Zahnärztkammer tərəfindən qeydiyyatdan keçməli və lisenziya ilə sertifikatlarını yeniləməlidir. Lisenziyası olmayan klinikalar qanunsuz sayılır və bağlanır. Böyük Britaniya General Dental Council bütün stomatoloqları qeydiyyata alır və qanunsuz fəaliyyət ciddi cərimə və bağlanma ilə nəticələnir. Avstraliya hər həkim Dental Board of Australia-da qeydiyyatdan keçməli və sertifikat olmadan fəaliyyət cinayət məsuliyyətinə səbəb olur. Yaponiya kimi ölkələrdə isə klinika açmaq üçün dövlət lisenziyası vacibdir və müntəzəm yoxlamalar aparılır. Ümumilikdə dünyada lisenziya ol-

22 min nəfərə qrip əleyhinə peyvənd vurulub

Oktyabrın 8-dən noyabrın 13-dək TƏBİB-in tabeliyində olan tibb müəssisələrində ümumilikdə 21 min 186 nəfər qrip əleyhinə peyvənd olunub.

Bu barədə TƏBİB məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, onlardan 0-17 yaş aralığı 2 700 nəfər, 18-59 yaş aralığı 14 min 807 nəfər, 60 yaş və yuxarı isə 3 min 679 nəfərdir.

Qeyd edək ki, Səhiyyə Nazirliyinin Azərbaycana gətirdiyi qrip əleyhinə peyvəndlər Fransa istehsalı olan "Sanofi Pasteur" şirkətinə məxsusdur. Qrip əleyhinə peyvənd olunmaq istəyən vətəndaşlar regionlar üzrə rayon mərkəzi xəstəxanalarına, Bakı şəhəri üzrə isə ambulator-poliklinik xidmət göstərən ilkin səhiyyə müəssisələrinə müraciət edə bilər. Peyvəndlənmə könüllülük prinsipi əsasında aparılır.

Ola bilər, bir zamanlar bu imtahan aktual idi, amma son 20 ildə gözlənilən effekti vermədi. İkincisi, imtahan işləməyə gələn həkimlərə və ya ali məktəblərdən yeni məzun olanlara şamil oluna bilər. Məsələn, rezidentura imtahanı bizdə bu şəkildə keçirilir. Amma həm nəzəri, həm də praktik təbəbdə imtahan verib diplom almış şəxsləri yenidən təkrar imtahana cəlb etmək doğru deyil. Bəzən Tibb Universitetinin professorları öz yazdıqları kitablardan imtahan verirlər. Bu baxımdan biz lisenziya və akkreditasiya sistemini tətbiq etməliyik. Akkreditasiya sisteminin çərçivəsində hər bir çalışanın sənədlərinə uyğun diplomu, sertifikatları və rezidentura sənədi əsasında konkret tibb sahəsi üzrə fəaliyyətə li-

senziya verilir. Bu lisenziya ölkələrdə fərqli olmaqla 5 və ya 7 il müddətinə verilir. Müddət bitdikdən sonra lisenziya yenilənir, həkimlərin fəaliyyəti yoxlanılır və lazım gəldikdə lisenziya yenilənmir. Ola bilər ki, müəyyən nöqsanlar aşkar olunsun və lisenziya verilməsin.

Hesab edirəm ki, həkimlərin akkreditasiyasını qurmaqla bu problemi birdəfəlik həll etmək olar. Hər bir həkimin lisenziyası otağında asılacaq, üzərində reyestr nömrəsi olacaq və xəstələr bunu yoxlaya biləcək. Beləliklə, hər kəs yalnız lisenziyada göstərilən işlə məşğul olacaq və bütün problemlər həll olunmuş olacaq".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Bəzi universitetlərin məqsədi təhsil vermək yox, pul qazanmaqdır

Deputat: "Bəzi özəl universitetlər, ümumiyyətlə, ştata müəllim götürmürlər"

"2011-ci ildə adambaşı maliyyələşmə sistemində keçid edilmişdik, amma adambaşı ayrılan vəsaitin artım sürətini bu illər ərzində təmin etməmişik. Biz cəmiyyət dəyişiklikləri aparmışıq ki, daha çox tələbə gəlsin, daha çox vəsait ayrılсын, o müəllimə maaşı üçün də olsun".

Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev parlamentin bir neçə komitəsinin ortaq iclasında "Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı deyib.

Nazir bildirib ki, bu sistem nəticəsində tələbə sayını artırmaq mümkün olub, amma keyfiyyətli kadrlar yetişdirilməsi bu zaman kölgə-

Vasif Qafarov

də qalmamalıdır: "İndi bu prosesin bir az tərsini getməyə məcbur olmuşuq. Məsələn, gələcək illərdə Bakı Dövlət Universite-

tində, Azl-də, Texniki Universitet qəbul sayının iki dəfə azaldılması nəzərdə tutulur. Bizim üçün əsas məqsəd keyfiyyətin artırılması-

dır. Nəticədə bir tələbəyə düşən xərclər artacaq. Çünki orada daha yüksək keyfiyyət tələb olunur".

Qanun layihəsinin mü-

zakirəsi zamanı Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin üzvü Vasif Qafarov da təkliflə çıxış edib. O deyib ki, dövlət universitetləri kadr bazalarını formalaşdırmaqda sərbəstdirlər, amma bu, bir sıra hallarda onların kadr seçiminə obyektivlikdən uzaq seçimlər etməsinə gətirib çıxarır: "Bu da öz növbəsində savadlı kadrların kənarda qalmasına və onlarla heç cür rəqabət apara bilməyəcək insanların auditoriyalara yol açmasına gətirib çıxarır. Hesab edirəm ki, dövlət universitetlərində işə qəbul edilən hər bir kadr Elm və Təhsil Nazirliyinin razılığı ilə işə qəbul olunmalıdır. Bu məsələdə qardaş ölkə olan Türkiyə təcrübəsinin tətbiq edilməsini zəruri sayıram.

İkinci məsələ bir sıra universitetlərin ştata müəllim götürməkdən yayınması məsələsidir. Universitetlərin bir qismi ştata müəllim götürməkdən yayınır və 10 min saatlarla dərsi saathe-

sabı qaydada cəlb etdikləri müəllimlərə verirlər.

Həmçinin bəzi özəl universitetlər, ümumiyyətlə, ştata müəllim götürmürlər. Kafedra bir müdirdən, bir də onun katibəsindən və ya laborantından ibarət olur. Müəllimlərlə isə 15 sentyabr-15 yanvar tarixlərində 4 aylıq müqavilə bağlayırlar. Bir aylıq fasilədən sonra yenə də 15 fevral-15 iyun tarixlərində yeni bir 4 aylıq müqavilə bağlayırlar. Nəticədə müəllimə 15 yanvar-15 fevral və 15 iyun-15 iyul tarixlərində 2 aylıq əməkhaqqını və məzuniyyət haqqını ödəməkdən yayınırlar. Müəllimin əməyinə bu cür qiymət verən universitetin məqsədi, görünür, təhsil vermək deyil, pul qazanmaqdır. Hesab edirəm ki, bu cür hallar əmək qanunvericiliyinin tələblərinin və müəllimlərin hüquqlarının pozulmasıdır, bu cür halların qarşısı alınmalıdır. Bu məsələnin diqqətdə saxlanılmasını xahiş edirəm".

Milli Məclisin Gənclər və idman, İctimai birliklər və dini qurumlar, Mədəniyyət komitələrinin birgə iclasında 2026-cı ilin dövlət büdcəsi müzakirə olunub. Müzakirələr zamanı məlum olub ki, gələn il film sektoruna dövlət büdcəsindən vəsait ayrılmayacaq. Maliyyə nazirinin müavini Himalay Məmişov Kino Agentliyinə vəsait ayrılmasının səbəbini açıqlayıb:

“Bu il Kino Agentliyinə 8,5 milyon manat vəsait ayrılıb. Artıq 11-ci aydır, bu vəsaitdən cəmi 41 faiz istifadə olunub. Növbəti il üçün sifarişlər 12 milyon manat təşkil edir. Qalan vəsaitin həmin sifarişləri ödəyəcəyi qənaətimdəyik”.

Müzakirələr zamanı bir sıra deputatlar bu qərardan narazılıqlarını ifadə ediblər. **Deputat Günay Əfəndiyeva** bildirib ki, kino sənayesi təkcə aktyor və rejissorlardan ibarət deyil: “Kino yalnız ekran qarşısında gördüyümüz simalarla məhdudlaşmır. Bu sahənin görünməyən qəhrəmanları - səs rejissorları, montajçılar, işıq ustaları, rəqəmsal texniki heyət - industriyanın dayanıqlı inkişafında mühüm rol oynayır”.

Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə bir çox dəyərli filmlər çəkilib və yenilərinin də istehsalı planlaşdırılır. Ona görə də büdcədə kino sahəsinə vəsaitin ayrılması müəyyən narahatlıq doğurur. Kino mədəniyyətimizin tərkib hissəsi olmaqla yanaşı, həm də ideoloji, mədəni və informasiya gücünə malikdir”.

Məsələyə **Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Polad Bülbüloğlu** da münasibət bildirib: “Gələn il kinomuzda vəsait ayrılmaıy, bunun səbəblərini bilmirəm. Yəqin ki, Maliyyə və Mədəniyyət nazirliklərinin nümayəndələri bu barədə açıqlama verəcəklər. Kinoya vəsait ayrılması ciddi təhlükə yaradır - bu sahədə çalışan mütəxəssislər iş yerlərini tərk edəcəklər, gələ-

cəkdə isə kinomuzun inkişafı mümkün olacaqdır”.

Milli Məclisin sədr müavini Rəfael Hüseynov da Polad Bülbüloğlunun fikirlərini dəstəkləyib. Mədəniyyət nazirinin müavini Fərid Cəfərov isə kino sektorunda görülən işlər barədə məlumat verib: “Hazırda Azərbaycanda Vətən müharibəsi mövzusunda beş film çəkilir. Tarixi filmlərin istehsalı yeni istiqamətdir və bu sahədə Türkiyə ilə əməkdaşlıq həyata keçirilir. Xarici film istehsalçıları Azərbaycanı tərənnüm edən filmlər çəkdikdə xərclərin 40 faizini dövlət qarşılayır. Buna görə də Kino Agentliyinə ayrılan vəsaitin artırılması vacibdir”.

Mövzuya Kino Agentliyi də münasibət bildirib: “Hazırda ARKA-nın hesabında qalan 4,5 milyon manat yalnız davam edən layihələrin maliyyələşdirilməsinə yönəlib. Dövlət dəstəyinin davamlılığı kino sənayesinin sabit inkişafı üçün həlledici əhəmiyyət daşıyır”.

Xalq artisti, görkəmli rejissor Ramiz Həsənoğlu “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirib ki, kino ilə bağlı heç nə həll olunmur: “Vəzifələr təyin olunur, təşkilatlar müəyyən göstərişlər verirlər, amma kino yerindən tərpənmir. Məni ağrıdan budur. Bəzi incəliklər var ki, mənim başım çıxmır. Kino Agentliyi o pulun yarısını niyə xərcləməyib? Bunu bilmək istədim, mənə bu məsələ bir qədər aydın deyil. Hər halda, dövlət miqyasında, ən yuxarı eşelonların iştirakı ilə həll olu-

Kinoya büdcədən pul verilmədi - tanınmışların etirazı

Ramiz Həsənoğlu: “Yaxşı kino çəkmək maddiyyət tələb edir”
Ayaz Salayev: “Bu adamlar anlamırlar ki...”

nası problemdir. Ümumiyyətlə, yaxşı kino çəkmək maddiyyət tələb edir. Kino çəkmək pul xərcləmək deməkdir. Ucuz, tez və yaxşı anlayışı kino üçün yaddır. Keyfiyyətli iş vaxt, məşğulluq və vəsait tələb edir. Holivudda hesablayıblar, kino çəkilişində 96 peşə fəaliyyət göstərir. Hər birinin öz problemi var və onu həll etmək lazımdır. Mən sonuncu dəfə 2012-ci ildə “Sübhün səfiri” filmi çəkmişəm. Ondan sonra kino ilə

məşğul olmadım. Amma fikrim var idi ki, yazıçı Anarla Cəfər Cabbarlı haqqında film çəkək. Söz verildilər, lakin heç nə etmədilər. Kinomuzda çıxılmaz vəziyyət yaranıb, nə yüksək, nə də kiçik vəzifədə işləyənlər bunun səbəbini izah edə bilmir. Dünyadakı kino istehsalat mexanizmindən bəhrələnmək lazımdır. Ən yaxşı variantları tətbiq etməklə bürokratiyadan, lazımsız komissiyalardan qurtulmaq olar. Kino ilə bağlı qərar

verən adam bu işdən baş çıxarmağı bacarmalıdır”.

Kinorejissor Ayaz Salayev mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a bunları deyib: “Burada söhbət puldan deyil, kinoya və incəsənətə münasibətdən, hörmətdən gedir. Bu adamlar mədəniyyətin əhəmiyyətini anlamırlar. Çünki onların səviyyəsi mədəniyyətin səviyyəsini anlayacaq qədər deyil. Belə bir şəraitdə kinomuzun və xalqın inkişafından söhbət gedə bilməz. Gö-

zümüzü açıb görəcəyik ki, gözədən iraq qonşularımız hər yerdən uğur qazanır, incəsənət inkişaf edir, biz isə geri qalmışıq. Kino millətin güzgüsü olmalıdır. Xalq özünü kino və ədəbiyyat vasitəsi ilə dərk etməlidir. Bu sözlər belə adamlara çatmır, onların gözündə incəsənət boş şeydir. Səviyyə budur, başqa cür ifadə edə bilmirəm. Kinomuz çox dəhşətli bir deqradasiyaya doğru gedir”.

Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının katibi, kinorejissor Əli İsa Cabbarov bildirib ki, Maliyyə Nazirliyinin açıqlaması qəbul edilməzdir: “Nazirlik deyir ki, “siz xərcləməmisiniz və biz də ona görə maliyyə ayırmırıq”. Bu açıqlamanın məntiqini də qəbul etmirəm. Dövlətçiliyimizin elə mərhələsidir ki, Qarabağ qələbəsinə sonrakı kino dövlətin dotasiyasında olan sahə olmalıdır. Yeni Maliyyə Nazirliyi nəzarəti gücləndirməli, amma maliyyələşməni də dayandırmamalıdır. Nəzarəti gücləndirməyə ehtiyac var, xüsusilə aidiyyəti strukturlarda kadr siyasətində diqqətli olmaq lazımdır. Kino sahəsinə aidiyyəti olmayan insanlar gətirilir. Onların kino və incəsənət təcrübəsi yoxdur.

Dövlətin kinoya ayırdığı vəsait indiki mərhələdə vaxtında və ağılla xərclənsə, kifayət qədərdir. Vaxtında və ağılla xərclənmir. O büdcəyə dövlət sifarişləri ilə bir istehsalatı ərzində ən azı 10 tammetrajlı film çəkmək olar”.

■ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

Dövlət dəfn xərclərini artırdı - indən sonra...

Artırılan vəsait dəfn xərclərini ödəmir, çünki... **Şəhər sakini:** “Ölməyə qorxuram, kasıb ailəm məni necə basdıracaq?!”

2026-cı ildə Azərbaycanda dəfn müavinətlərinə ayrılan xərclər 37,6 milyon manat təşkil edəcək. Bildirilib ki, müavinət alanların sayının 40 min nəfərə yaxın, orta məbləğinin isə 944 manat olacağı gözlənilir. Belə ki, 2025-ci il iyulun 1-dən etibarən işləyən sığortaolunarlara ödənilən dəfn müavinəti 600 manata, vəfat etmiş əmək pensiyaçıların ailəsinə ödənilən müavinət isə yaşa görə minimum pensiyanın 3 misli - 960 manata yüksəlib.

Lakin təkcə dəfn müavinəti ilə vəfat etmiş şəxsin yas xərclərini qarşılamaq mümkün deyil. Azərbaycan qəbir yerinin pulundan tutmuş başdaşına qədər xərclər var. Bakıda dünyasını dəyişənlərin pulsuz yuyulduğu məscid demək olar ki, yoxdur. Mürdəşirlər ölünün yuyulub-kəfənlənməsi üçün pul alırlar. Ölү sahiblərinin xərçi bununla kifayətlənmir. Onlar ölünün dəfni, 3, 7, 40, il mərasimlərinin aparılması üçün çadır kirayələməli, molla çağırmaı, qəbiristanlıqda yer almalı və digər hərəkətləri məcburi qaydada keçməlidirlər. Hər il Azərbaycanda

on minlərlə insanın vəfat etdiyini nəzərə alsaq, bu “biznesin” kifayət qədər geniş müştəri bazasına sahib olduğu görünür.

Azərbaycanda bir dəfnin qiyməti müxtəlif amillərdən asılı olaraq bir neçə min manata qədər yüksələ bilər. Yaxın günlərdə ailə üzvünü itirən Sumqayıt sakini Elbrus Məmmədov “Yeni Müsavat”a danışarkən, Azərbaycanda dəfn xərclərinin insanları necə çətin vəziyyətdə qoyduğunu ürək ağrısı ilə dilə gəti-

rib: “Gözədən uzaq bir yerdə belə dəfn üçün yer tapmaq istəyirsənsə, azı 1500-2000 manat gerəkdir. Bu, Sumqayıt üçün qiymətdir, Bakıda isə yəqin ki, daha da bahadır. Sadə bir mərmər başdaşı 900-1000 manata başa gəlir, adi daşlar isə 600-700 manat civarındadır. Qəbirin qazılması, basdırılması, yerin hövlənməsi üçün əlavə 250-300 manat da verirsən. Meyitin yuyulması 50-60 manatadır. Yeni heç olmasa 6 min manat cibində olmasa, ölünü

basdırmaq çətindir. Kasıb ailəyik, vallah adam ölməyə də qorxur, ailəm məni necə basdıracaq. Bacarıb ölməyəsən...”

Elbrusun sözlərində acı bir realıq var - Azərbaycanda ölüm belə ucuz deyil. İnsan bir ömür boyu yaşamaq uğrunda mübarizə aparır, amma sonda rahat dəfn olunmaq üçün də minlərlə manat xərclənməli olur. Dəfn xərclərinin bu qədər yüksək olması sadəcə maddi deyil, həm də mədəni yükə çevrilib. Yas ye-

rində kədərin yerini hesab-kitab tutur, “ölü xərçi” ifadəsi isə getdikcə daha çox mənasını itirir, çünki ölüm belə artıq bir biznes sahəsinə çevrilib.

Dəfn xərclərini şəhər və rayonlar üzrə ümumiləşdirsek, real qiymətlər ortaya çıxır. Meyitin yuyulması və kəfənlənməsi xidmətləri 50-150 manat arasında dəyişir. Qəbir yeri üçün qiymətlər bölgədən asılı olaraq fərqlənir: məsələn, Bakının Biləcəri qəbiristanlığında yer 400-500 manat, Xırdalandada 800-1 500 manat, Badamdar qəbiristanlığında isə 2 000 manata qədər yüksələ bilər.

Başdaşı və qəbir abidələrinin qiymətləri də geniş diapazonda dəyişir. Sadə mərmər daşlar 800 manatdan başlayır, xüsusi dizaynı və heykəl formalı abidələr isə 6 min manata qədər çata bilər. Bundan başqa, dəfn və yas mərasimlərinin təşkili də ailələr üçün əlavə xərc yaradır. Çadır kirayəsi, molla çağırılması, ehsan yeməklərinin hazırlanması və mərasim zalı üçün ödənişlər ümumilikdə 600-1 500 manat və ya daha çox təşkil edə bilər.

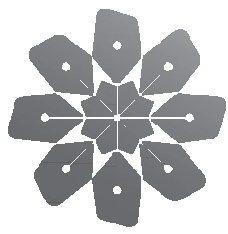
Beləliklə, Azərbaycanda bir dəfnin ümumi xərçi təxminən 1 500 manatdan başlaya-

raq 7 000 manata qədər yüksələ bilər. Bu isə o deməkdir ki, dövlətin verdiyi birdəfəlik dəfn müavinəti bu xərclərin yalnız kiçik bir hissəsini qarşılayır. Ekspertlərin fikrincə, dəfn xərclərinin bu qədər yüksək olması sosial vəziyyəti ağır olan ailələr üçün ciddi yük yaradır. Bununla belə, hökumət bu sahədə sosial müdafiə tədbirlərini tədricən gücləndirməyi və müavinətlərin artırılmasını davam etdirməyi planlaşdırır.

MDB məkanına nəzər salsaq, burada da dəfn xərcləri xeyli fərqlidir. Məsələn, Özbəkistanda müsəlman mərasimi üçün əsas xidmətlər daxil olmaqla xərclər təxminən 312 AZN təşkil edir. Xristian mərasimi üçün sadə paketlərdə qiymətlər 158 AZN-dən başlayır, daha geniş xidmətli paketlərdə isə 343-410 AZN civarındadır.

Ümumilikdə Azərbaycanda mərasim xərcləri MDB regionundakı bəzi ölkələrlə müqayisədə yüksək səviyyədədir. Özbəkistan və Qazaxıstan kimi ölkələrdə sadə paketlər və daha az əlavə xidmətlərlə xərclər daha aşağıdır. Xərclər konkret ölkə, şəhər, mərasim səviyyəsi və xidmətlərin seçilməsinə görə geniş diapazonda dəyişir və bu rəqəmlər təxmini göstəricidir.

■ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

Dünyada baş verən münaqişələr, müharibələr və silahlı qarşıdurmalar insan həyatını dəyişdirir, cəmiyyətləri bölür və dəyərləri sarsıdır. Müharibələrin təsiri təkcə döyüş meydanlarında deyil, insanların düşüncəsində, münasibətlərində, inancında da hiss olunur. Belə dövrlərdə ən çox sınağa çəkilən dəyərlərdən biri də tolerantlıqdır. Xüsusən də dini tolerantlıq - müxtəlif inanc və mədəniyyətlərin bir arada yaşama bacarığı - sülhün qorunmasında həlledici rol oynayır.

“Yeni Məsvat” xəbər verir ki, son illərdə baş verən hadisələr, xüsusən Ukraynada davam edən müharibə dünyada gərginliyin artdığını və insan həyatının dəyərinin necə ucuzlaşdığını göstərir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının məlumatına görə, 2022-ci ildən bu yana Ukraynada on minlərlə mülki şəxs həlak olub, yüz minlərlə insan yaralanıb, milyonlarla insan öz evindən didərgin düşüb. Silahların çoxluğu, texnologiyaların dağıdıcı qüvvəsi və siyasi ziddiyyətlər bir ölkənin deyil, bütün regionların taleyini dəyişir. Bu müharibə təkcə sərhədləri deyil, insanların bir-birinə münasibətini də sərtləşdirir. Qütbləşmə, nifrət ritorikası və qarşılıqlı etimadsızlıq dini və milli tolerantlıq mühitini zəiflədir.

Azərbaycan kimi çoxdini və çoxmədəniyyətli bir ölkə üçün bu vəziyyət həm təhlükə, həm də dərs xarakteri daşıyır. Bizim tarix boyu formalaşmış ən böyük dəyərlərimizdən biri müxtəlif dinlərin və etnik qrupların birgə yaşama təcrübəsidir. İslam, xristianlıq və yəhudi-lik kimi dinlərin nümayəndələri burada birgə mövcuddur və

bu, regionda nadir bir nümunədir. Lakin müharibələrin yaratdığı gərgin mühitdə, xüsusilə də insanlar xarici münaqişələrə cəlb olunduqda, bu balans asanlıqla pozula bilər. Dini və ideoloji çağırışlar, yanlış təbliğat, sosial şəbəkələrdə yayılan qütbləşdirici fikirlər bəzi insanları yad savaşıların içərisinə çəkə bilər.

Dini ekspert Kənan Rövşənoğlunun da qeyd etdiyi kimi, Suriyada baş verən hadisələr zamanı azərbaycanlıların bir qismi müxtəlif silahlı qruplaşmalara qoşulmuşdu və nəticədə yüzlərlə insan həyatını itirmişdi. İndi isə oxşar vəziyyət Ukrayna müharibəsində müşahidə olunur - bəzi azərbaycanlılar hər iki tərəfdə döyüşür və hər gün itkilər barədə məlumatlar gəlir. Rəsmi məlumatlara əsasən, Ukraynada indiyə qədər yüzdən çox azərbaycanlı həyatını itirib, onlarla insan yaralanıb və bəziləri itkin düşüb. Bu, təkcə fərdi faciə deyil, həm də dini, milli və mənəvi dəyərlərin sınağıdır.

Dinşünaslara görə, belə hallarda dini tolerantlıq anlayışı sadəcə fərqli inanclara hörmət deyil, həm də insan həyatına və də-

Din və tolerantlıq

Yeni MƏSVAT
N 206 (8816) 14 noyabr 2025

Azərbaycanlılar yad savaşlarda niyə ölür?

Dini tolerantlıq və savaşıların yaratdığı faciələr - ekspertlərin baxışı

yərlərinə hörmət deməkdir. İslam dini də, xristianlıq da, yəhudi-lik də sülhü, mərhəməti və ədaləti önə çəkir. Heç bir din zorakılığı, nifrəti və qardaş qanının axıdılmasını dəstəkləmir. Buna görə də bu gün dünyada, xüsusilə gənclər arasında dini maarifləndirmə və sülh mədəniyyətinin yayılması mühüm məsələdir. İnsanların dini inancdan siyasi məqsədlərlə istifadə edən qrupların təsirinə düşməməsi üçün sağlam dini təhsil və düzgün informasiya mühiti yaradılmalıdır.

Müharibə zamanı insanların dini kimlik üzərindən bölünməsi və bir-birinə düşmən kimi baxması bəşəri faciələrin əsas səbəblərindəndir. Hər bir xalqın, xüsusilə də Azərbaycan kimi multikultural bir ölkənin vətəndaşlarının borcu sülhü və qarşılıqlı hörməti qorumaqdır. Bizim tariximiz göstərir ki, tolerantlıq, sadəcə, dözümlülük deyil, həm də insan sevgisi və mərhəmət üzərində qurulan sosial harmoniyadır. Müharibələr bir gün bitir, amma nifrətin və dini ayrılıq-seçkilinin nəticələri nəsillər boyu qalır.

Bu gün bəşəriyyətin ən çox ehtiyac duyduğu dəyər elə dini tolerantlıqdır. Çünki o, insanları ayırmaq üçün deyil, birləşdirmək üçün yaranıb. Hər bir insanın inancına hörmətlə yanaşmaq, fərqli fikirlərə qarşı anlayışlı olmaq və sülhü qorumaq həm dini, həm də milli borcdur. Azərbaycan bu dəyəri yaşatmaq üçün regionda və dünyada nümunə ola bilər. Müharibələ-

rin qaranlıq kölgəsində belə, dini tolerantlıq işığı insanları birləşdirən, sabaha ümid verən ən güclü dəyər olaraq qalmalıdır.

Bir çox hallarda xaricdə yaşayan azərbaycanlılar qarşıdurmaların, müharibələrin özləri istəmədən belə iştirakçısına çevrilirlər. Politoloq Elxan Şahinoğlu da Ukraynaya qarşı müharibədə iştirak etmək istəməyən miqrantların Rusiyadan deport edilməsini insanlığa sığmayan hərəkət kimi qiymətləndirib: “Bunların arasında Rusiyada çalışan azərbaycanlılar da var. Azərbaycanlılar niyə Rusiyanın Ukraynaya qarşı işğalçı müharibəsində həlak olmalıdırlar? Savaşmaq istəməyənlər doğru qərar veriblər. Deməli, Moskva polisinin iclasının bir hissəsini internetdə izlədim, bir polis zabiti çıxışında açıq deyir ki, qaraları paytaxtdan uzaqlaşdırmaq lazımdır. Bunların “qaralar” adlandırıldığı insanlar Rusiyada az maaşa ən çətin işlərdə çalışırlar. Təsədüfi deyil ki, Rusiyanın televiziya kanallarından birində çıxış edən yerli məmur miqrantların azalması səbəbindən ölkədə elektriklərin, bən-naların, fəhlələrin və təmizlikçilərin ciddi çatışmazlığının yaşandığını bildirib. Ukraynaya qarşı müharibə olmasaydı, bütün bunlar olmazdı”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Halala haram qatanlar...

Zavod çörəklərindən daim şikayətlər olur

Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Ş.Əzizbəyov küçəsi, ev 1 ünvanında fəaliyyət göstərən, fiziki şəxs Şəfiqə Qara qızı Nəcəfovaya məxsus çörək emalı müəssisəsində yoxlama keçirilib. Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi məlumat yayıb. Bildirilib ki, baxış zamanı müəssisədə texniki normativ hüquqi aktların, sanitariya norma və qaydalarının tələblərinin pozulduğu müəyyən edilib.

Belə ki, müəssisədə texnologiyaların ardıcılıq prinsipi-nə riayət olunmadığı, temperaturun monitorinqi və qeydiyyatı-

nın aparılmadığı, istifadə olunan avadanlıqların çirkliliyi vəziyyətində saxlanıldığı, bişmiş çörəyin müvafiq temperatur-

da soyudulmadığı, istifadə olunan suyun filtrasiyadan keçirilmədiyi və digər nöqsanlar aşkarlanıb.

Nümunələr götürülərək laborator müayinələrə cəlb olunub. Müəssisədə nöqsanlar aradan qaldırılana qədər istehsal dayandırılıb, rəhbərliyi barəsində inzibati protokol tərtib edilib.

Bundan başqa, ötən həftə Ordubadda işində nöqsanlar aşkar edilən çörək sexinin fəaliyyəti məhdudlaşdırılıb.

Azərbaycanda çörək sexləri ilə bağlı vəziyyət ürkənc deyil. Min illər boyu nəsil-dən-nəsilə keçən çörəkbişirməni Azərbaycanda el sənəti adlandırırlar. Azərbaycanlıların gündəlik qida rasionunda xüsusi çəkiyə malik olan çörəyi ən müqəddəs nemət sayır, onu Quranla bərabər tuturuq. Azərbaycanlılar həmişə dar məqamlarda “çörək haqqı” deyə bu müqəddəs nemətə and içir, Tanrıdan çörəklə imtahana çəkilməməyini diləyir, ən hörmətli qonağını duz-çörəklə qarşılayır.

Azərbaycanda müxtəlif sexlərdə və evlərdə çox kустar üsulla və natəmiz şəkildə çörək bişirilməsi barədə çox eşitmişdik. Çörəyin antisani-tariya vəziyyətində bişirilməsi ilə bağlı vəziyyət o həddə çatıb ki, kimi çörəyin içərisindən qurumuş xəmir qırıqları, kimi ip, kimi də selofan və ya bö-cək tapır. Çörəyin çəkisi də mütəmadi olaraq müzakirə

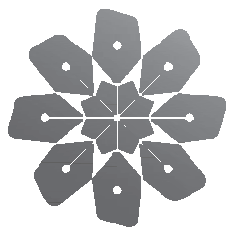
mövzusunə çevrilir. Mütəxəssislər isə bildirir ki, təbii yolla hazırlanan çörək 3 gün qal-malıdır.

Azad İstehlakçılar Birli-yinin sədri Eyyub Hüseynov “Yeni Məsvat”a mövzu-nu şərh edərkən bildirdi ki, çö-rək istehsalı biznesi ən liberal sektorudur, kim istəsə, məş-ğul ola bilər. Onun sözlərinə görə, bunun üçün xüsusi ica-zə, lisenziya tələb olunmur: “Hesab edirəm ki, Azər-bay-can Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi bütün hallarda, hə-tə yol kənarındakı təndirlərdə bişirilən çörəklərə nəzarət et-məlidir. Yeni istehsal prosesi-nə baxın müəyyən sənəd ver-məlidir. Təəssüf ki, xüsusilə regionlarda AQTA bu sahəyə diqqət yetirmir. Əlbəttə, mən bürokratik əngəllərin tərəfdarı deyiləm. Onlar da dolanmaq üçün bu cür kiçik bizneslə məşğuldurlar. Məndə olan məlumata görə, yol kənarın-dakı təndirlərin əksəriyyəti vergi ödəmir. Onların məcburi şəkildə vergiyə cəlb edilməsi-nin tərəfdarı deyiləm. Höku-mət liberal şərait yaradıb, la-kin nəzarət mütləq lazımdır. Heç olmasa, gigiyenik vəzi-yəti, xammalın tərkibini öy-rənmək, müəyyən sənədləş-dirmə işləri görmək zəruridir.

Ola bilər ki, belə yerlərdə xü-susilə gigiyenik tələblər pozu-la bilər”.

E.Hüseynov çörəyin yalnız zavodlarda bişirilmə-sinin əleyhinədir: “Hətta bö-yük supermarketlərin içində çörək bişirilir. Yay aylarında orada milçəklər uçur. Market-lərin içində açıq şəkildə çörək bişirilməsinin qətiyyəən tərəf-darı deyiləm. İstehlakçı hü-quqlarının pozulması, təhlü-kəsiz məhsulun satılması, gi-giyenik tələblərin pozulması halları baş verə bilər. Əgər marketin içində çörək bişirilir-sə, ayrıca havalandırması olan yerdə olmalıdır. Əgər dövlət istəyərsə, qadağalar qoya bilər. Əhalinin sosial və-ziyyətinin yaxşı olmadığı za-manda kənarada bişirilən çö-rəklərə tələbatı var. Bununla bağlı nadir hallarda şikayət daxil olur. Zavod çörəklərin-dən isə daim şikayətlər olur. Çörəyin içindən daş, tük, muncuq və s. çıxır. Dövlət qu-ruqları, AQTA bəzi çörək za-vodlarının fəaliyyətini dayan-dırır, mən isə bunun tərəfdarı deyiləm. Əksinə, müəyyən in-vestisiya qoyularaq vəziyyətə müdaxilə etməyin müsbət tə-sir edəcəyini düşünürəm”.

■ Nigar HƏSƏNLİ,
“Yeni Məsvat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

Dünyada baş verən münaqişələr, müharibələr və silahlı qarşıdurmalar insan həyatını dəyişdirir, cəmiyyətləri bölür və dəyərləri sarsıdır. Müharibələrin təsiri təkcə döyüş meydanlarında deyil, insanların düşüncəsində, münasibətlərində, inancında da hiss olunur. Belə dövrlərdə ən çox sınağa çəkilən dəyərlərdən biri də tolerantlıqdır. Xüsusən də dini tolerantlıq - müxtəlif inanc və mədəniyyətlərin bir arada yaşama bacarığı - sülhün qorunmasında həlledici rol oynayır.

“Yeni Məsavat” xəbər verir ki, son illərdə baş verən hadisələr, xüsusən Ukraynada davam edən müharibə dünyada gərginliyin artdığını və insan həyatının dəyərinin necə ucuzlaşdığını göstərir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının məlumatına görə, 2022-ci ildən bu yana Ukraynada on minlərlə mülki şəxs həlak olub, yüz minlərlə insan yaralanıb, milyonlarla insan öz evindən didərgin düşüb. Silahların çoxluğu, texnologiyaların dağıdıcı qüvvəsi və siyasi ziddiyyətlər bir ölkənin deyil, bütün regionların taleyini dəyişir. Bu müharibə təkcə sərhədləri deyil, insanların bir-birinə münasibətini də sərtləşdirir. Qütbləşmə, nifrət ritorikası və qarşılıqlı etimadsızlıq dini və milli tolerantlıq mühitini zəiflədir.

Azərbaycan kimi çoxdini və çoxmədəniyyətli bir ölkə üçün bu vəziyyət həm təhlükə, həm də dərs xarakteri daşıyır. Bizim tarix boyu formalaşmış ən böyük dəyərlərimizdən biri müxtəlif dinlərin və etnik qrupların birgə yaşama təcrübəsidir. İslam, xristianlıq və yəhudi-lik kimi dinlərin nümayəndələri burada birgə mövcuddur və

bu, regionda nadir bir nümunədir. Lakin müharibələrin yaratdığı gərgin mühitdə, xüsusilə də insanlar xarici münaqişələrə cəlb olunduqda, bu balans asanlıqla pozula bilər. Dini və ideoloji çağırışlar, yanlış təbliğat, sosial şəbəkələrdə yayılan qütbləşdirici fikirlər bəzi insanları yad savaşların içərisinə çəkə bilər.

Dini ekspert Kənan Rövşənoğlunun da qeyd etdiyi kimi, Suriyada baş verən hadisələr zamanı azərbaycanlıların bir qismi müxtəlif silahlı qruplaşmalara qoşulmuşdu və nəticədə yüzlərlə insan həyatını itirmişdi. İndi isə oxşar vəziyyət Ukrayna müharibəsində müşahidə olunur - bəzi azərbaycanlılar hər iki tərəfdə döyüşür və hər gün itkilər barədə məlumatlar gəlir. Rəsmi məlumatlara əsasən, Ukraynada indiyə qədər yüzdən çox azərbaycanlı həyatını itirib, onlarla insan yaralanıb və bəziləri itkin düşüb. Bu, təkcə fərdi faciə deyil, həm də dini, milli və mənəvi dəyərlərin sınağıdır.

Dinşünaslara görə, belə hallarda dini tolerantlıq anlayışı sadəcə fərqli inanclara hörmət deyil, həm də insan həyatına və də-

Din və tolerantlıq

Yeni MƏSAVAT
N 206 (8816) 14 noyabr 2025

Azərbaycanlılar yad savaşlarda niyə ölür?

Dini tolerantlıq və savaşların yaratdığı faciələr - ekspertlərin baxışı

yərlərinə hörmət deməkdir. İslam dini də, xristianlıq da, yəhudi-lik də sülhü, mərhəməti və ədaləti önə çəkir. Heç bir din zorakılığı, nifrəti və qardaş qanının axıdılmasını dəstəkləmir. Buna görə də bu gün dünyada, xüsusilə gənclər arasında dini maarifləndirmə və sülh mədəniyyətinin yayılması mühüm məsələdir. İnsanların dini inancdan siyasi məqsədlərlə istifadə edən qrupların təsirinə düşməməsi üçün sağlam dini təhsil və düzgün informasiya mühiti yaradılmalıdır.

Müharibə zamanı insanların dini kimlik üzərindən bölünməsi və bir-birinə düşmən kimi baxması bəşəri faciələrin əsas səbəblərindəndir. Hər bir xalqın, xüsusilə də Azərbaycan kimi multikultural bir ölkənin vətəndaşlarının borcu sülhü və qarşılıqlı hörməti qorumaqdır. Bizim tariximiz göstərir ki, tolerantlıq, sadəcə, dözümlülük deyil, həm də insan sevgisi və mərhəmət üzərində qurulan sosial harmoniyadır. Müharibələr bir gün bitir, amma nifrətin və dini ayrılıq- seçkilinin nəticələri nəsillər boyu qalır.

Bu gün bəşəriyyətin ən çox ehtiyac duyduğu dəyər elə dini tolerantlıqdır. Çünki o, insanları ayırmaq üçün deyil, birləşdirmək üçün yaranıb. Hər bir insanın inancına hörmətlə yanaşmaq, fərqli fikirlərə qarşı anlayışlı olmaq və sülhü qorumaq həm dini, həm də milli borcdur. Azərbaycan bu dəyəri yaşatmaq üçün regionda və dünyada nümunə ola bilər. Müharibələ-

rin qaranlıq kölgəsində belə, dini tolerantlıq işığı insanları birləşdirən, sabaha ümid verən ən güclü dəyər olaraq qalmalıdır.

Bir çox hallarda xaricdə yaşayan azərbaycanlılar qarşıdurmaların, müharibələrin özləri istəmədən belə iştirakçısına çevrilirlər. Politoloq Elxan Şahinoğlu da Ukraynaya qarşı müharibədə iştirak etmək istəməyən miqrantların Rusiyadan deport edilməsini insanlığa sığmayan hərəkət kimi qiymətləndirib: “Bunların arasında Rusiyada çalışan azərbaycanlılar da var. Azərbaycanlılar niyə Rusiyanın Ukraynaya qarşı işğalçı müharibəsində həlak olmalıdırlar? Savaşmaq istəməyənlər doğru qərar veriblər. Deməli, Moskva polisinin iclasının bir hissəsini internetdə izlədim, bir polis zabiti çıxışında açıq deyir ki, qaraları paytaxtdan uzaqlaşdırmaq lazımdır. Bunların “qaralar” adlandırıldığı insanlar Rusiyada az maaşa ən çətin işlərdə çalışırlar. Təsədüfi deyil ki, Rusiyanın televiziya kanallarından birində çıxış edən yerli məmur miqrantların azalması səbəbindən ölkədə elektriklərin, bən-naların, fəhlələrin və təmizlikçilərin ciddi çatışmazlığının yaşandığını bildirib. Ukraynaya qarşı müharibə olmasaydı, bütün bunlar olmazdı”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Halala haram qatanlar...

Zavod çörəklərindən daim şikayətlər olur

Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Ş.Əzizbəyov küçəsi, ev 1 ünvanında fəaliyyət göstərən, fiziki şəxs Şəfiqə Qara qızı Nəcəfovaya məxsus çörək emalı müəssisəsində yoxlama keçirilib. Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi məlumat yayıb. Bildirilib ki, baxış zamanı müəssisədə texniki normativ hüquqi aktların, sanitariya norma və qaydalarının tələblərinin pozulduğu müəyyən edilib.

Belə ki, müəssisədə texnologiyaların ardıcılıq prinsipinə riayət olunmadığı, temperaturun monitorinqi və qeydiyyatı-

nın aparılmadığı, istifadə olunan avadanlıqların çirkliliyi vəziyyətə saxlanıldığı, bişmiş çörəyin müvafiq temperatur-

da soyudulmadığı, istifadə olunan suyun filtrasiyadan keçirilmədiyi və digər nöqsanlar aşkarlanıb.

Nümunələr götürülərək laborator müayinələrə cəlb olunub. Müəssisədə nöqsanlar aradan qaldırılanaqədər istehsal dayandırılıb, rəhbərliyi barəsində inzibati protokol tərtib edilib.

Bundan başqa, ötən həftə Ordubadda işində nöqsanlar aşkar edilən çörək sexinin fəaliyyəti məhdudlaşdırılıb.

Azərbaycanda çörək sexləri ilə bağlı vəziyyət ürkənc deyil. Min illər boyu nəsil-dən-nəsilə keçən çörəkbişirməni Azərbaycanda el sənəti adlandırırlar. Azərbaycanlıların gündəlik qida rasionunda xüsusi çəkiyə malik olan çörəyi ən müqəddəs nemət sayır, onu Quranla bərabər tuturuq. Azərbaycanlılar həmişə dar məqamlarda “çörək haqqı” deyə bu müqəddəs nemətə and içir, Tanrıdan çörəklə imtahana çəkilməməyini diləyir, ən hörmətli qonağını duz-çörəklə qarşılayır.

Azərbaycanda müxtəlif sexlərdə və evlərdə çox kустar üsulla və natəmiz şəkildə çörək bişirilməsi barədə çox eşitmişdik. Çörəyin antisani-tariya vəziyyətində bişirilməsi ilə bağlı vəziyyət o həddə çatıb ki, kimi çörəyin içərisindən qurumuş xəmir qırıqları, kimi ip, kimi də selofan və ya bö-cək tapır. Çörəyin çəkisi də mütəmadi olaraq müzakirə

mövzusunə çevrilir. Mütəxəssislər isə bildirir ki, təbii yolla hazırlanan çörək 3 gün qalmalıdır.

Azad İstehlakçılar Birli-yinin sədri Eyyub Hüseynov “Yeni Məsavat”a mövzu-nu şərh edərkən bildirdi ki, çörək istehsalı biznesi ən liberal sektordur, kim istəsə, məşğul ola bilər. Onun sözlərinə görə, bunun üçün xüsusi icazə, lisenziya tələb olunmur: “Hesab edirəm ki, Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi bütün hallarda, hət-ta yol kənarındakı təndirlərdə bişirilən çörəklərə nəzarət et-məlidir. Yeni istehsal prosesi-nə baxın müəyyən sənəd ver-məlidir. Təəssüf ki, xüsusilə regionlarda AQTA bu sahəyə diqqət yetirmir. Əlbəttə, mən bürokratik əngəllərin tərəfdarı deyiləm. Onlar da dolanmaq üçün bu cür kiçik bizneslə məşğuldurlar. Məndə olan məlumata görə, yol kənarın-dakı təndirlərin əksəriyyəti vergi ödəmir. Onların məcburi şəkildə vergiyə cəlb edilməsi-nin tərəfdarı deyiləm. Höku-mət liberal şərait yaradıb, la-kin nəzarət mütləq lazımdır. Heç olmasa, gigiyenik vəzi-yəti, xammalın tərkibini öy-rənmək, müəyyən sənədləş-dirmə işləri görmək zəruridir.

Ola bilər ki, belə yerlərdə xüsusilə gigiyenik tələblər pozula bilər”.

E.Hüseynov çörəyin yalnız zavodlarda bişirilmə-sinin əleyhinədir: “Hətta bö-yük supermarketlərin içində çörək bişirilir. Yay aylarında orada milçəklər uçur. Market-lərin içində açıq şəkildə çörək bişirilməsinin qətiyyəən tərəf-darı deyiləm. İstehlakçı hü-quqlarının pozulması, təhlü-kəsiz məhsulun satılması, gi-giyenik tələblərin pozulması halları baş verə bilər. Əgər marketin içində çörək bişirilir-sə, ayrıca havalandırması olan yerdə olmalıdır. Əgər dövlət istəyərsə, qadağalar qoya bilər. Əhalinin sosial və-ziyyətinin yaxşı olmadığı za-manda kənarada bişirilən çö-rəklərə tələbatı var. Bununla bağlı nadir hallarda şikayət daxil olur. Zavod çörəklərindən isə daim şikayətlər olur. Çörəyin içindən daş, tük, muncuq və s. çıxır. Dövlət qu-ruqları, AQTA bəzi çörək za-vodlarının fəaliyyətini dayan-dırır, mən isə bunun tərəfdarı deyiləm. Əksinə, müəyyən in-vestisiya qoyularaq vəziyyətə müdaxilə etməyin müsbət tə-sir edəcəyini düşünürəm”.

■ Nigar HƏSƏNLİ,
“Yeni Məsavat”